

برنجی سنہ

دور برنجی صالہ

دار الفنون
الکتابیات لکھنؤ

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

تشرین ثانی — ۱۹۲۶



شہزادہ باقی — اوقاف مطبعہ سی
۱۹۲۶

فاطمیہار و عسین صباع

عرب داهیلرندن اولان (معاویة بن ابی سفیان) نہایت (شام) ده کسب استقلال ایتیش ورقابت ساحه سنده براقش اولدینی (امام حسین) ی اوغلی (یزید) ه ترک ایلش ایدی . (امام حسین) ک (کربلا) ده فجیع بر صورتده شهید ایدلمسی اوززینہ ارتکاب ایتدکری خطا نك دهشتی قارشوسنده وجدانلرینی صوصدیرمهین (کوفه) لیلر (تواین) نامیلہ مال وجانلریله اخذ ناز ایچون اورتایه آتیلمشلر ورئیسلمری (سلیمان بن صرد) ک دعوتیلہ (مداین) ، (بصره) وسائر طرفلردن کندیلری کچی بار ندامت آلتنده ازیلن بر چوق کیمسه لر ایله دائرہ حرکتی توسیع ایلشلر ایدی .

(مختارالتقی) دخی (حجاز) ده (عبدالله بن الزبیر) دن یوز بوله ماینجہ (کوفه) یه کلش و (مهدی) اولمق اوزره توصیف ایتدیکی حضرت علینک (بنی حنیفه) دن استرقاق ایتیش اولدینی (خولة) دن اولان اوغلی (محمد بن الحنفیه) نك وزیر ی اولدینی سولیه یه رک (امام حسین) ک قاتلارندن انتقام آلمق اوزره حرکت ایدن بو صمیمی انسا نلرک آره سنه قاتیلمش ایدی .

(مختارالتقی) کربلا وقعہ سی عامللرینک برر برر جزالرینی ویرمش ایسه ده بوضورتله (کوفه) وسائر می آله ایتیش اولدی که اساساً اموی خلیفه سی (مروان) و (عبدالله بن الزبیر) و خوارجدن (نجد) نك آلرلنده اعتقاداً بیوک برتفرقه یه اوغرامش و پارچه پارچه آیریلش اسلام عالمی بونک چیقارمش اولدینی اختلاف ایله بوتون بوتون مادی و معنوی بویوک بر آتارشی یه دوچار اولمش ایدی . [۱]

[۱] (مختارالتقی) (عبدالله بن الزبیر) دن یوز بولا ماینجہ (محمد بن الحنفیه) نك (مهدی) اولدینی ادعا ایله بونک نامنه حرکت نك اوزره (کوفه) یه کلدیکی زمان کندیسنک (محمد بن الحنفیه) طرفندن کوندرلش اولدیندن شهبایدنلر تحقیق کیفیت ایچون (محمد بن الحنفیه) یه کیتمشلر و بونک [دشمنلرزدن انتقامیزی آلمق اوزره قیام ایدن کیمسه نك شخصیتی نظر اعتباره آلام] دیمه سیله مساعد بروضعیتده اولدینی کورمشلرایدی . (مختارالتقی) بونلرک منی بر جواب ایله کهلرندن قورققده ایکن بومساعده خبردن استفاده ایله (محمد بن الحنفیه) نك امینی اولدینی تأیید ایتدی .

(عبدالله بن الزبیر) ، (مختار) ک (کوفه) یی آله ایدره رک اهالی یی (محمد بن الحنفیه) نامنه دعوت ایتدیکی دویمه سی اوزرینه اندیشه یه دوشوب (مکه) ده بولنان (محمد بن الحنفیه) یی کندیسنه بیعت الہیات مجموعہ سی صابی ۴

(عبدالله بن الزبير) برادری (مصعب) واسطه سیله (مختار) ی اورنادن قالدیرمش ایدیسده امویلرک وحقی بالعموم عربلرک الک ظلمکاری اولان (عبدالمکک بن مروان) دخی

ایتمک خصوصنده تضییق ایتدی، وتعیین ایتدی کونه قدر بیعت ایتدیکی تقدیرده قتل واحراق جزالیه تجزیه ایدم جکئی سویلدی. (محمد بن الحنفیه) بو اضطرار قارشوسنده (مختار) . مراجعته مجبور اولدی. (مختار) بو مراجعتی فرصت اتخاذا ایله درحال عسکر وپاره ایله کندیسنه معاونته شتاب ایلدی. (عبدالله بن الزبير) ک ((محمد بن الحنفیه) یه ویرمش اولدیکی مدتک ختام بولسنه ایکی کون قالمش ایدی. وکندیسنی یاققی اوزره (عبدالله بن الزبير) برچوق اودون احضار ایلش ایدی. بوعسکری تشوب (محمد بن الحنفیه) یی قورتارمش وحریم مکده قلنچ چکمی چیرکین کوردکلرندن قیلنچ یرنه آلریته بر صویا آلمش ویاخود (عبدالله بن الزبير) ک احضار ایتش اولدیگی اودونلر ایله مقاتله حاضر لائمش بولندکلرندن (عبدالله بن الزبير) بونلری (خشیه) دیه تزییف ایتش ایدیکی (کوفه) نک اک بوبوک طالمرندن (شعی) نک ده شیعه یه (خشیه) اطلاق ایتسی [مناج السنه ، ج ۱، ص ۶] بومناسبتله در . [ابن رسته) نک (الاعلاق النفیسه) سنده [ص ۲۱۷ ، لیدن طبعی] بونلره بولقبک ویراسی خصوصنده بشقه بر وقعه ذکر ایدلرکده اولدیگی دخی بیلورز . [(محمد بن الحنفیه) بوحادثه دن قورتیلمش ایدیسده (مختار) ک قتل اولمهنسندن صکره یته (عبدالله بن الزبير) طرفندن تضییق اولندیغندن (عبدالمکک بن مروان) ک دعوتیه (شام) حرکت ایتش وبوده (محمد بن الحنفیه) یه کندیسنه بیعت تکلیفنده بولندیغندن تکرار (مکه) یه عودت وبورادن (طائف) . رحلت ایلش ایدی . (حجاج) (مکه) ده (عبدالله بن الزبير) ی تحت محاصره یه آلدیگی زمان (محمد بن الحنفیه) (عبدالمکک) . ییعته مجبور ایدلدی . و بر قاج سنه صوکره [۸۰ ویا ۸۱] تاریخنده اجل موعودله وفات ایلدیکی (مختار الثقی) نک دیکر اسمنه اضافله (کیسانیه) دنیلان بو مذهب اربابندن بعضیلری کندیسنک مهدی منتظر اولوب (مدینه) طاغرلندن (رضوی) ده بر حیات اولدیگی وبال وصو منبعلری آره سنده یاشادیگی قبول ایله زمانی کلنجه ظهور ایدم جکئی سویلورلر ایدی . مشهور شاعرلردن (کثیر غزوة) (والسید الحمیری) دخی بواعتقاده بولندکلرندن هم منده بلری کئی (محمد بن الحنفیه) نک وفات ایتش اولدیگی قبول ایتبور و (رضوی) طاغنده یاشادیگی حقنده برچوق شعرلر سویلورلر ایدی .

شیعیلردهکی [امام غائب - مهدی] منتظر [اعتقادی اساس اعتباریه (کیسانیه) دن آیینمش اولدیگی کئی بولردهکی (بداء) دخی ایلک دفعه (مختار) طرفندن اورتایه قونیلمش ایدی . شویله که: (مصعب بن الزبير) (کوفه) یه توجه ایلدیکی زمان (مختار) اطرافنده کیلره کندیلرینک مظفر اولاجقلمی سویلش ایدی . (مصعب) کلوب کندیلرینی مغلوب ایدنیجه اطرافنده کیلر سوزنک بالان چیقادیگی کندیسنه شویله یه رک اعتراض ایتشلر ایدی . (مختار) بونلره ؛ سز قرآن کریمدهکی [یحیو الله مایشاء ویشث وعنده ام الکتاب - الله تعالی دیله دیکئی محو و دیله دیکئی اثبات ایدر وهر کتابک اصلی اولان لوح محفوظ اونک نزدنده در . سورة الرعد] آیت کریمه سنی اوقومادیکی می ؟ .. دیه یالانتی تاویلله قیام ایلش ایدی . اسلام دیننه منسوب اولانلردن ایلک دفعه نبوت ادعا ایله کندیسنه وحی کلدیکئی شویله بن بو (مختار) در . (محمد بن الحنفیه) (مختار) ک دخی افراترینه ختام ویرمک اوزره کندی امامتی قبول ایدنلر ایله کوریشمک اوزره (کوفه) یه کلک ایسته مش ایدیسده (مختار) آلندن

(حجاج ظالم) ی تسلیط ایدرک (عبدالله بن الزبیر) ك حیاتنه ختام ویرمش وماده اسلام عالنه حاکم اولمش ایدی .

برجوق محاربات ایله یورولمش اولان اعصاب عمومی برنجی (ولید) و برادری (سلیمان) زمانلرنده مبانی انشاسی وسائر ايله تسکین ایدیلرور ایدی . بونلری متعاقب خلافت مقامنه کچن (عمر بن عبدالعزیز) امتده کی صلاح وسکونی تمیل ایدیور ایدی .

فسق و فجورندن طولانی (خلیع بنی امیه) نامنی آلمش اولان ایکنجی (یزید) ك (سلامة) و (حبابه) نامنده کی سولیلر ایله دالمش اولدیغی سفاهت عالمی ملتك روحنده حاصل اولمش اولان یکی میلانلری کوستریور ایدی .

ایکنجی (یزید) دن صوکره خلیفه اولان (هشام) زماننده (کوفه) لیلردن اون بش بیک کیشی (زین العابدین) نامیله معروف اولان (علی بن الحسین) ك اوغلی (زید ابن علی) یه بیعتله قیام ایلدیلر ایسه ده وقوع بولان معرکه ده کندیسنی ترک ایتیش اولدقلرندن (زید) شهید دوشمش ایدی . [۱]

بووقعه ده (خراسان) ه فراره موفق اولان (زید) ك اوغلی (یحیی) دخی ایکنجی (ولید) زماننده (جوزجان) طرفنده قیام ایتیش ایدیسه ده بوده پدرینك عاقبتنه دوچار اولدی . بو قیاملردن متنبه اولان امویلردن برنجی (ولید) ك اوغلی اوچنجی (یزید) ؛ اك فعال وکندیلری ایچون اك تهلهکسز بر عنصر اولان (معتزله) یه استناداً ایکنجی (ولید) ی قتل ایله یرینه کچدی وسلفنك عکسنه اولارق دیانت وتقوا ایله اشتهار ایلدی . آلتی آی خلافت مقامنده بولندقدنصکره وفات ایله برادری (ابراهیم) وبوندنصکره صوکره

ریاستی قاجیره قی قورقوسیه اطرافنده کی عسکرلره « بز مهدی اولان محمد بن الحنفیه نك بیعتنی قبول ایدنلردن . لکن مهدی نك علامتی وجودینه ووریلان قیلنجك کندیسنه هیچ برتائیری اولماسیدر . » دیمش وبونی (محمد بن حنفیه) دویمش اولغله (مکده) ده قالغله مجبور اولمش ایدی . (مختار) ك حضرت علینك همشیره سی (ام هانی) نك اوغلی (جعد) عائله سنندن حضرت علینك کرسیسی اولق اوزره قبول ایتدیکی ابلاغین آغاجندن معمول اسکی برکسی یه قدسیت وبرهرك کندی منسوبلرینه بونی بنی اسرائیلک تابوتی مثابه سننده تلقی ایتدیرمش اولدیغی مشهوردر .

[۱] (کوفه) لیلرک (زید بن علی) یی ترک ایتلرینه سبب ؛ حضرت ابو بکر و حضرت عمر حقنده کندیسندن صورقلری سؤاله جواباً : پدری (زین العابدین) ك بونلری دائماً خیر ایله یاد ایتدیکنی و کندیسنك دخی بوفکرده بولندیغنی سوبلش اولمیدرله عربجه ده ترک معناسنه کلن (رفض) و (رافضه) اسمنك شیعلرله وبرله سنه سبب دخی (زید) ك بووقعه ائناسنده بونلره (بنی براقدیکنز) معناسنه کلن [رفضتمونی] دیمه سی اولمشدن .

اموی خلیفه سی (مروان) حکمدار اولدی . (مروان) ک بش سنه سورن حکمدارلنی اتناسنده کندیلر برار اموی حکومتی ده صوک نفسلرینی یاشامش و کویا حکومتی ده اولان فلا کتیر بو آرز زمانه صیغیه جقمش کبی یکدیگری ایچنده بلافاصله دوام ایله نهایت کندیلر برار اموی حکومتی ده اتمام حیات ایده رک یرینه عباسیه دولتی قائم اولمشدر .

* *

(مختار الثقفی) نك دیگر اسمنه اضافله (کیسانیه) نامنی آلمش اولدیغنی سویلدیکمز مذهب اربابی امامتک سوقی خصوصده آرهلرنده برچوق اختلافه دوشمشدر . بونلردن بر قسیمی (محمد بن الحنفیه) دن صوکره اوغلی (ابو هاشم) ک امامتی قبول ایله بونک وفاتی اتناسنده امامتی ؛ عباسیلرک ایلک ایکی خلیفه لرلی اولان (عبدالله السفاح) و (ابو جعفر المنصور) ایله (ابراهیم الامام) ک پدرلری اولان (محمد الامام) ه ترک ایلتدیکنی و یاخود طوغریدن طوغرییه بنی ذیشان طرفدن عموجه سی (عباس) ک امامتی تنصیص ایلدیکنی و اوغلدن اوغله انتقال ایتمک اوزره (ابراهیم الامام) ه قدر کلوب (ابراهیم الامام) ک دخی امامتی قرده شی (عبدالله السفاح) ه وصیت ایلتدیکنی سویلدورلر ایدی . هر هانکی طریق ایله اولورسه اولسون (راوندیه) دنیلان بو مذهب اربابنک امام طانیدقلری (محمد الامام) ایلک دفعه اوله رق (۱۰۹ هـ) ده (خراسان) ه (زیاد) نامنده برداعی کوندرمش و خاصه بو داعییه ؛ فاطمیلره فرط محبقت ایله معروف (نیسابور) اهالیسندن (غالب) نامنده کی ذات ایله تماسه کلیمکی توصیه ایتمش ایدی . بونک (مرو) ده قتل اولنسی اوزرینه (عمار ابن یزید) نامنده دیگر برداعی ارسال ایلمش ایدی . بو (عمار) (خراسان) ده حسن قبول کورمش اولغله کندیسنه (خداس) نامنی ویره رک (خریمی) دیننی اظهار ایله (خراسان) لیلره یکدیگرلرینک قادینلرینی قوللانغنه مساعده ایتمش و اوروج و نماز و حج کبی دینی وظیفه لرلی تأویل ایله بونلرک امامک اسمنی بیلدیرمه مک و کندیسنه دعا ایتمک و کندیسنی زیارت کیتمکدن عبارت اولان خصوصاتک برر رمزنی اولدیغنی سویلمش ایدی . (محمد الامام) ک وفاننده یرینه کچن اوغلی (ابراهیم الامام) دخی (ابو هاشم بکیر) نامنده برینی (خراسان) ه کوندرمش و بوده (مرو) ده قبیله ری و داعیلری طوبالایه رق (محمد الامام) ک وفاتی بیلدیرمش و (ابراهیم الامام) نامنه بیعت آلوب (شیعه بنی العباس) نامنه جمع ایدیلمش بارملر ایله برابر عودت ایتمش ایدی .

(شیعه بنی العباس) ک اکمهم عاملی اولان (ابو مسام خراسانی) دخی (خراسان) اهالیسی

اوزرنده سینه لر دن بری ایشلمش و کندیلرینی تمامیه عباسیلره ربط ایش اولدیغندن (۱۲۹ هـ) ده (مرو) ده عباسی دعوتی اظهار ایتدی . صوگ اموی خلیفه سی مذکور (مروان) ك (خراسان) والیسی بولنان (نصر بن سیار) سیاهلر کینمش اولان بو (مسوده) یه مقاومت قابل اولمادیغنی بك آجی بر صورتده حس ایش ویا لکیز صاحب دعوتنك (ابراهیم الامام) اولدیغنی مرکزیه بیلدیرمش ایدی . کاه حجاز وکاه شام حوالیسینده عبادت وانزوا ایله عمر کچیرن بوساحب دعوت (شام) کویلرندن (حمیمه) ده طوتیلوب (حران) محبسنده تسمیم ایدلیسه ده (ابو مسلم) (خراسان) ی طوتمش و کوندردیکی کشیف براردو (مروان) ك (عراق) اردوسنی منهزم ایش و (کوفه) ده (ابراهیم الامام) ك برادری (عبدالله السفاح) ه بیعت اولتمش ایدی . (مروان) ك (موصل) ایله (اربل) آره سنده کی (زاب) صوینی کنارنده کی مغلوبتی ایسه بویوک انقلابی تحکیم ایله امویلرک حیاته خاتمه چکمشدر .

*

(عبدالله السفاح) خلافتنك بشنچی سینه سی تمام اولمده دن (انبار) ده وفات ایله یرینه برادری (ابو جعفر المنصور) کچدی . عموجه لری (عبدالله بن علی) نك قیامتی ینه (ابو مسلم خراسانی) واسطه سیله برطرف ایتدی . و بوندنصکره عباسیلره قوجه بردوات بخش ایش اولان (ابو مسلم) ك حیاته خاتمه ویردی . (ابو جعفر المنصور) ك آرامی سلب ایدن یکانه بر نقطه وار ایدی . اوده علویلر دن برچوق پارلاق رقیلرک بولتماسی ایدی .

امویلرک صوگ کونلرنده (بنی هاشم) ك (طالابی) و (عباسی) زمره لری اجتماع ایله کندیلرینك دوچار اولمده اولدقلری تضییقات و تعقیباتی و امویلرک سیاسی ضعف لریله برابر خلقک کندیلرینه اولان میل و محبتلرینی مذاکره ایله حرکتیه کچملرینه قرار یرره رك [النفس الزکیه] نامیه معروف (حضرت حسن) ك حفیدزاده سی (محمد بن عبدالله) ی کندیلرینه رئیس انتخاب ایشلر ایدی که بواجتماعده (جعفر صادق) و (النفس الزکیه) نك پدری (عبدالله المحض) و سائره کبی (طالابی) اعیانیه برابر (عبدالله السفاح) و برادری (ابو جعفر المنصور) و دیگر بعض (عباسی) اعیانی دخی بولتمشلر ایدی .

(ابو جعفر المنصور) بواجتماعده کندیسینه بیعت ایش اولدیغنی (النفس الزکیه) ی قتل ویا خلع ایتمک ایچون تشبثاته کچدی . و (النفس الزکیه) تغیب ایش اولدیغندن (ابو جعفر المنصور) بونک پدری اولوب عصرنده (طالابی) لرک شیخی اولان مذکور (عبدالله المحض) ی وقرده شلری

و برادر زاده لری و جوجوقلرینی در دست ایتدیره زك (كوفه) ده و قائلرینه قدر حبس ایتدی . و حسن و جالندنطولانی (الذیباچ الاصفیر) نامیله یادایدیلن (حضرت حسن) ك دیگر حفید زاده سی (محمد بن ابراهیم) ك اوزرینه براسطوانه بنسا ایتدیره زك حیاته فجیع بر صورتده ختام و یردی .

(النفس الزکیه) ؛ پدر واقرباسنك زنجیرلر ایچنده (كوفه) حبس خانه سنه نقل اولنسی اوزرینه اساساً هر کس طرفندن مظهر قبول و احترام اولمش بر ذات بولنقله (مدینه) ده ظهوراید. زك بالعموم اهالی کندیسنه تبعیت ایتدی که اوتاریچده (مدینه) نك اك بیوك عالمی اولان (امام مالک) دخی بو خصوصده خلقه مساعد برقتوا و یرمش ایدی . [۱] (ابوجعفر المنصور) ك بونك اوزرینه کوندردیکی براردو ایله (مدینه) جوارنده واقع اولان محاربه ده کندیسینی مقتول دوشمش و عیفراردو (بصره) ده قیام ایدن بونك برادر (ابراهیم)ی دخی (كوفه) قربنده مغلوب ایده زك شهید ایلش ایدی . (هارون) زماننده قیام ایدن بونك برادرلری (یحیی) دخی (هارون) ك غدیرنه اوغراش ایدی .

(مأمون) ك وزیر (فضل بن سهل) ك مساعیسیله (علی بن موسی الرضا) نك ولی عهدلیکی دخی عقیق قالمش ایدی .

عباسیلره رقیب اولان علویلر برچوق شهید و یرد کدنصکره نهایت (مقتدر) خلیفه زماننده (افریقه) ده برحکومت تأسیسنه موفق اولدیلر .

(علویلر - فاطمیلر) نامیله یاد ایدیلاں بو حکومتك ایلک خلیفه سی (ابو محمد عبیدالله) ایدی که بوکا نسبة بو حکومته (عبیدیه - بنی عبید) دخی دینلر . (جعفر الصادق) ك اوغلارندن (اسماعیل) ك امامته قائل اولدقلرندن (اسماعیلیه) نامنی ده آیلرلر . [۲] عین

[۱] (النفس الزکیه) نك خلافتی داما اول انقصاد ایتش اولقله (ابوجعفر المنصور) ك خلافتنه غیر صحیح نظریله باقلیور ایدی . برده يك چوق فضیلتلری نفسنده جم ایتش اولان بو [النفس الزکیه محمد بن عبدالله] ك (مهدی) اولدیفی حقنده افکار عمومیه تمامیله حاضرلانش بولنیور ایدی . کندئی اسمنك (محمد) و پدرنك اسمنك (عبدالله) اولسی ده بو اعتقادی تقویه ایدیور ایدی . چونکه [لوقی من الدنیا يوم لطول الله ذلك اليوم حتی یبعث فیہ مهدینا او قائمنا اسمہ کاسمی واسه ایبه کاسم ابی - اگر دنیاك عمرندن برکون بیله قالمش اولسه جناب حق ، اسمی بنم اسمم و باباسنك اسمی بابامك اسمی کبی اولان مهدی و یا قائمزی بعث ایدنجهیه قدر اوکونی اوزاتیر] صورتیه اولان حدیث شریف بوذاته حمل اولنیور ایدی .

[۲] (حضرت علی) دن باشلایه رق آلتنجی امام اولان (جعفر الصادق) قدر اولان ذواتك امامتنده متفق بولنان امامیه (جعفر الصادق) دن اعتباراً ابی فرقهیه آیریشلردر . (امامیه - اثنا

زمانده بونلره (سبعیه) دخی دینیلور. زیرا بونلرجه هفته نك كونلری و سهار و کوا کبه یدی اولدینی کبی نطفای شریعت یعنی پیغمبرلر دخی (آدم ، نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی ، محمد ، اسمعیل بن جعفر) اولمق اوزره یدیدر. اما ملرک عددینی دخی (یدی) عددی اوزرنده تدویر ایدرلر . امام مستوره قائل اولدقلرندن و یا خود قرآنک وحدیثلرک اصل مطلوب اولان جهتلی باطنلری اولدیغنی ادعا ایتدکلرندن کندیلرینه (باطنیه) وداعیلرندن (حمدان قرمط) ه نسبة (قرامطه) و (ملاحده) ناملرینی دخی آلیرلر .

بونلره (۲۰۱ هـ) ده (آذربایجان) ده ظهور ایتمش اولان (بابک) ه نسبة (بابکیه) و عباسیلرک سیاهپوش اولملرینه ضد اولمق اوزره اشای قیاملرنده بابکیلرک قیرمنی لباسلر کیمش اولملرندنطولای (محمره) دخی دینلدیکی کبی مجوسیلرک ابا حویندن اولان (مزدک) ایله مقدماتده دکل ایسه ده نتیجه ده برلشمش اولملرندنطولای (مزدک) ک لقبندن آلنان (خرمیه) [۱] اطلاق ده ادخال ایدیلیرلر. بونلره (تعلیمیه) دخی دینلدیکی اصلا اونو تمامه من لازمدر . چونکه مذهبیلرک صوگ شکلنده کی مبدئی خلقی عقلی تصرفندن منع ایله امام معصومک تعلیمنه ربط ایتمکدر .

فاطمیلرک برنجی خلیفه سی اولان مذکور (ابو محمد عیدالله) ک حضرت علینک احفادنندن اولوب اولماسی حقنده مورخلر آراسنده اختلاف ایدلش ایسه ده عباسیلرک بورقیب حکومتی افکار عمومیه دن اسقاط ایتک اوزره بر جوق چالیشمش اولدقلری نظر اعتباره آلینسه بونلرک تحت نسلبری علیهنده کی تاریخی روایتلر بحق شهرلی عدایدیلیر . بالعموم شیعیلرجه یریوزی امامدن خالی اولماق قاعده اولدیغندن مادی شوکت و قدرته مالک اولدقجه امام ؛ مستور قاله رق خلقه اقامه حجت ایتک اوزره داعیلری ظاهر اولور و بو امام مکتوم نامه خلقی دعوت ایدرلر .

(اسماعیل بن جعفر الصادق) دن صکره (اسماعیل) ک اوغلی (محمد) امام اولوب مادی اقدارده

عشریه (جعفر الصادق) دن صکره مخدومی (موسی الکاظم) و (علی الرضا) و (محمد الهادی) و (علی الصابر) و (حسن الطاهر) و (محمد المهدی) نك امامته قائل اولوب اون ایکنجیلری اولان (محمد المهدی) ده توقف ایتمش اولدقلرندن (اثنا عشریه) نامی آلتشلردر . (اسماعیلیه) ایسه (جعفر الصادق) ک دیگر مخدومی (اسماعیل) ی امام طائیشلردر . بو (اسماعیل) هر نه قدر پدری (جعفر الصادق) دن اول اولش ایسه ده پدری (جعفر الصادق) طرفندن بونک امامتی تخیص ایدلش و بونصده کی فائده نك ده امامتک بونک اولاننده باقی قاله فی اولمش اولدیغنی ادعا ایدرلر . [۱] (خرم) کله سنی عربجه (احترام - سوگمک) مصدرندن آلمق طوغری دکلدردر . بوکله فارسیدر .

مالک اولدیغی ایچون ظهور ایده میهرک مستور قالمش و بوندن طولای (محمد المکتوم) نامی آلمش ایدی. بالآخره (محمد المکتوم) اوغلی (جعفر المصدق) و صکره بونک اوغلی (محمد الحیب) مستور اماملرک اوچنجیسی اولمش ایدی.

بونلرک داعیلری دخی عباسیلرک داعیلری کی مرکز حکومتدن اوزاق اولقله برابر جاهل اهای ایله مسکون اولای و عینی زمانده اوزاقلغندن طولای اهایسنک امامک احوالنه اطلاعی ممکن اولمیان یرلری انتخاب ایدیورلر ایدی. بونلرک اک مهم داعیلری اولان (کوفه) لی [ابوالقاسم رستم بن الحسین بن حوشب] نامنده کی بر دولکر؛ (امام حسین) ک تره-نی زیارت مقصدیله (یم) ده کی (جند) دن کلش اولان (محمد بن الفضل) نامنده زنکین بر شیعینک اثنای زیارتده پک حرارتله آغلادیغی کوره رک کندیسینه حلول ایتمش و مهدینک (یم) ده ظهور ایده چی حقتده برچوق روایتلرده بولنه رق بونا (الولی) و کندیسینه (النصور من آل احمد) عنوانی و یروب بونکله (یم) داغلقلرنده کائن (عدن لاهه) به کلش ایدی. بونلر بوراده (بنی موسی) دینیلان شیعیلر آره سنده اقامتله ظاهر آ زهد و عبادت اظهاریله خلقی قریباً (یم) ده ظهور ایده چک اولان (مهدی) به دعوت ایتمه باشلادیلر. اهای به برچوق سلاح و حیوان جمع ایتدیره رک (مهدی) نک ظهوری زمانی کلش اولدیغی اعلان ایتدیلر. (عراق) شیعیلرندن دخی کندیلرینه انضمام ایدنلر اولدیغندن بیوک بر قوت کسب ایدرک اظراف یغما ایتمه باشلادیلر. (ابن حوشب) بوجاهل محیطده اظهار باطن ایتمش اولدیغندن آره لرنده [لیلة الافاضه؟] و [اولاد الصفوۃ؟] و والد و قیز قرده شی و کندی کریمه لرینی استعمال و اشتراک زوجات و تعطیل شرایع و شتم انبیا کی اباحه جیلقلر میدانه چیقدی. (ابن حوشب) مغرب محیطی دخی مقصدده موافق بولمش اولقله بورایده (حلوانی) و (ابوسفیان) نامنده ایکه داعی کوندیرمش و بونلرک وفاتندن صکره ارقداشلرندن (صنعا) لی (ابو عبدالله الشیبی) بی ارسال ایلش ایدی. (ابو عبدالله الشیبی) اولان (مکه) به کیدوب (کتابه) حاجیلرینه بقرب ایله بونلرک آل یته اولان محبتلرینی تریید ایتمش و اظهار ایتدیکی زهد و عبادتله فوق العاده حرمت و محبتلرینی جاب ایلش ایدی. بونلرک عودتلرنده کندیلرینه برابر (مصر) ده قدر کلش و (افریقیه) حکمداری اولان (بنی اغلب) ده قارشو اولان وضعیتلرینک مساعد اولدیغی اوکره ندرک کندیلرندن برچوق معلومات آلمش ایدی. (مصر) ده بونلره وداع ایدرکن بوراده کندیسینک تعلیم مقصدیله قاله جق اولدیغی سولش و بوم مقصدی ایچون کندیسینی بونلره کندی

مملکتلرینه شدت و حرمتله دعوت ایتدیرمکه موفق اولمش ایدی . (۲۸۰ هـ) ده (کتامة) به
 واصل اولدقلری وقت (ابو عبدالله الشیعی) نی مسافرا یتمک ایچون هر کس تهالک کوستریبور
 وآره لرنده نزاع ظهور ایدیور ایدی . (ابو عبدالله الشیعی) بوزماعی برطرف ایتک وعین
 زمانده بوندن استفادہ ایلک اوزره (فج اخیار) دینلان موقعه اینه جکئی وآثارده (مهدی) نک
 (کتمان) دن مشتق براسمله یادایدیلن (کتامة) لیلر آرہ سندہ (فج الاخیار) ده ظهور
 ایدہ جکئی سویلیہ رک کندیسنجہ مجهول اولان بو محیطده بونامده بر موقع اولدیغی بیلمسيله
 بوخبرینک صحته جملہ سنک قناعتلریخی جلب ایلدی . مغربیلرجه (ابو عبدالله المشرقی) نامی
 آلان بوداعینک اطرافہ بر برلردن کلنلر کوندن کونه چوغالغہ باشلادی . (بنی اغلب) دن
 (ابراهیم ثانی) (میلہ) والیسی واسطہ سيله (ابو عبدالله المشرقی) به دائر معلومات طلب
 ایتمش ایدیسده بووالی بونک زهد و عبادت اربابندن اولدیغی سویلیہ رک کندیسنک اهمیت
 سیاسی اولدیغی بیلدیرمش ایدی . بالآخرہ (ابو عبدالله) ک بعض قصصہ لرہ تملک
 ایتسی اوزرینہ (ابراهیم ثانی) اون ایکی بیک کیشیلک براردو ایله بونک اوزرینہ اوغلنی
 کوندرمش و (ابو عبدالله) ی منہزم ایلش ایدی . (ابراهیم) ک وفاتی واوغلی (ابو العباس) ک
 قتلندن صکرہ حکمدار اولان (زیادة الله ثالث) ک حکومت اموریلہ علاقه دار اولمامسندن
 استفادہ ایله (ابو عبدالله المشرقی) (مهدی) نک خروجی تقرب ایتدیکی ویر یوزینہ
 مالک اولہ جغنی اعلان ایتکہ باشلائی . عین زمانده ایلک فاطمی خلیفہ سی (ابو محمد عبدالله
 المهدی) یی غربہ دعوت ایلدی (بغداد) خلیفہ سی (مکتنی) بودعوتدن خبردار اولوب
 کوچوک چوغنی (ابو القاسم نزار) ایله تاجر قیافتندہ فرارہ موفق اولان (عیدالله) ک
 دردست ایدلسی ایچون هر طرفہ امرلر ویرمش و کندیسسی (مصر) ده دردست ایدلش
 ایدیسده (مصر) والیسی (عیسی التوشری) نک سوء تدبیری یوزندن تخلص کریبان
 ایله غرب طرابلسہ کیرمکه موفق اولمش ایدی . یانندہ بولنانلردن (ابو عبدالله الشیعی) نک
 برادری (ابو العباس) ی (قیروان) . کوندردی . (زیادة الله ثالث) (مهدی) نک
 کلکده اولدیغی خبر آلمش اولغلہ (ابو العباس) ی توقیف ایتدیردی . و کندیسنک ده
 توقیفی ایچون (طرابلس) والیسنه امر ویرمش ایدی ایسده (ابو العباس) ک توقیفی خبر آلان
 (مهدی) بورادن (قسطلیہ) به و (قسطلیہ) دن ده (بنی مدرار) ک تحت اداره سندہ
 اولان (سچلماسہ) به کلش ایدی . (زیادة الله) اوتارینجده (بنی مدرار) حکمداری
 اولان (الیسع بن مدرار) . بو آدمک (ابو عبدالله الشیعی) طرفندن مہدی لکی اعلان

ایدیلان کیمسه اولدیغنی بر مکتوب ایله بیلدیرمی اوزرینه (الیسع) طرفدن در دست ایدیلرک حبسه القا ایدلدی . بوانساده (ابوعبدالله الشیعی) ایسه (زیادةالله) ک النده بولنان بلده لردن (میله) و (سطیف) و سائرده الیه ایتمش بولنیور ایدی .

(زیادةالله) قرق بیك کیشیلک براردو ترتیب ایله (ابوعبدالله الشیعی) اوزرینه کوندرمش ایدیسده یواردو مغلوب اولمش اولدیغندن (ابوعبدالله) ک اهمیتی آرتمش واکتساب ایتدیکی یکی قوتلر ایله (طبنه ، بلزمه) بلده لرینی دخی الیه ایتمش ایدی . (زیادةالله) ک تکراراً کوندردیکی اون ایکی بیك کیشیلک براردوینی دخی مغلوب ایدن (ابوعبدالله) ه قارشو (۲۹۵هـ) ده اوچنچی دفعه اولمق اوزره دیکر براردوداها سوق ایدلمش ایدی ایسه ده بو اردوده مغلوب اولغله ذاتاً سفاخته مجبور اولان (زیادةالله) تآرنندن کندیسی تمامیه عیش ونوشه قابدیرمش و نتیجه (ابو عبدالله) بو حکومتک النده بولنان - مرکز حکومتدن باشقه - بتون بلده لری استیلا ایلش ایدی . (ابوعبدالله) ک؛ (بنی اغلب) دن (ابراهیم ثانی) طرفندن غایت کوزمل بر محله بنا ایدیلرک مرکز حکومت اتخاذا ایدلمش اولان (رقاده) اوزرینه حرکت ایتسی سببیه یته بر چوق محاربه لر واقع اولوب (زیادةالله) (مصر) ه فراره مجبور اولمش و (۲۹۶هـ) ده (ابوعبدالله) نهایت بو حکومتک مرکزینی ده الیه ایتمش ایدی .

(زیادةالله) طرفندن (قبروان) ده اولجه توقیف ایدلمش اولان (ابوعبدالله الشیعی) نک بیوک براددی (ابوالعباس) بو صیراده (رقاده) یه کلش اولغله بونی و (ابوزاکی تمام بن معارک) ی یرینه براقه رقی بیوک براردو ایله (مهدی) نی قورتارمق اوزره (سجلماسه) یه طوغری حرکت ایتدی . (بنی مدرار) حکمداری (الیسع) (مهدی) نی تضییق ایله ورود ایتمکده اولان (ابو عبدالله الشیعی) ایله علاقه سی بولندیغنی اعتراف ایتدیرمک ایتدیسه ده مهدی انکارده اصرار ایدیور ایدی . (مهدی) نک تضییق ایدلمکده اولدیغنی خبر آلان (ابوعبدالله) (الیسع) ه وعدلرده بوانه رق مکتوب یازمش وبوصورتله (مهدی) نک حیاتی قازانمش ایدی . سرعت ممکنه ایله کلن (ابوعبدالله) ک اردوسی شهره کیروب مهدی واوغانی محبسدن چیقارمغه موفق اولمش وبوموقفیتله سوینجیلردن آعلامغه باشلامش ایدیلر . بوراده قرق کون قدر اقامتدنصکره (الیسع) ی مغلوب ایدلرک (۲۹۷هـ) ده (رقاده) یه عودت ایتدیلرکه بوصورتله (بنی اغلب) و (بنی مدرار) و (تاهرت) ده بولسان (بنی رستم) حکومتلری اورتادن قالقوب بولنله (مهدی) وارث اولدی . (عبدالله المهدی) نک (رقاده) یه دخولنی (ابن هانی) شو :

حل برقاده المسيح
حل بها آدم ونوح
حل بهالله ذوالعالی
وكل شيء سواه ربح [۱]

بیتلریله تبریک ایتدی .

*
**

امور اداره یی اله آلان (مهدی) (ابو عبدالله الشیعی) و برادری (ابو العباس) ی هیچ برایشه مداخله ایتدیر مامکده ایدی . (ابو العباس) بوندن متأثر اوله رق (مهدی) علمینده کفتکویه باشلامش و برادری (ابو عبدالله الشیعی) یدده کندیسینه اماله ایلش ایدی . (ابو العباس) خلقی کندیسینه دعوت ایتمش اولدقلری (مهدی) نک بو (ابو محمد عبیدالله) اولدیغنی و چونکه مهدی اولان ذاتک کرامت و آیات باهره صاحبی اولمسی لازم اولدیغنی سوبلیه رک برچوق کیمسه لرك رابطه سینه خلل و یردی و کتنامه شیخ المشایخی (ابو موسی هارون بن یونس) (مهدی) دن برکرامت طلبنه قیام ایتدیکندن (مهدی) کندیسینی قتل ایتدی . (ابو عبدالله) ذاتاً (مهدی) نک کندی و برادری حقنده شبهه لیمکده اولدیغنی بیلدیکندن کندیلرینی دخی قتل ایتمسنندن قورقویه دوشه رک (ابو زاککی تمام بن معارک) ایله اتفاق ایله (مهدی) نک قتلنه قرار و یردیله . بو قراردن خبردار اولان مهدی بونلرک هر اوچنی عینی کونده قتل ایتدیره رک کندی حیاتی قازانمغه موفق اولدی . و بودولتک تشککنده الک بویوک عامل اولان (ابو عبدالله الشیعی) ده (ابو مسلم خراسانی) نک عاقبتنه اوزغاردی .

(مهدی) بوندن صوکره ارباب ثروتک اموالی مصادره یه باشلایوب کندیسینه ولی عهد یاپه رق (القاسم) تسمیه ایتدیکی اوعلی (ابو القاسم نزار) ی بوایشه مأموری ایتدی . براردونک باشنده بولنان (ابو القاسم) هر بلده یه کیدوب ثروت و سلاح و امتعه یه دائر هر نه بولورسه آلیور و وجوه و اشراف و فقها و محدثینی قتل ایله جهله ناسی براقیور و شهرلرک قلعه لرینی هدم ایتدیریور ایدی . جهله ناس واسطه سیله بعض علما و فقهایی یا قاتلرنده بیله قتل ایتدیرمش ایدی . (بنی بسطام) و (آل فرات) کی (بغداد) شیعیلری بو صیراده (مهدی) نک مغربده ظهور ایله قبرلرده کی اولولری دیرلیمکده اولدیغنی سوبلیه یور و (خراسان) ده کی داعیلری (محمد بن احمد الشفی) ده (آل سامان) دن (نصر ثانی بن احمد) نزدنده بوجنس [۱] (رقاده) یه مسیح حلول ایتدی . اورایه آدم و نوح حلول ایتمشدر . اورایه معالی صاحبی اولان الله حلول ایتدی که اونک غیرینی روز کاردن عبارتدر .

اراجیف نشر ایدیور ایدی . (۳۰۰) تاریخ هجری سنده (مهدی) نك مغربده ظهور ایده جکته دائر صاحب رسالتدن برچوق روایتلر ظهور ایتمهک باسلایه رق «شمسک مغربدن طلوعی» حقنده کی حدیث شریف (ابو محمد عیدالله المهدی) به حمل ایلدی .

فاطمیلرک برنجی امام ظاهرلری اولان بو (ابو محمد عیدالله المهدی) علما و فقهایی قتله دوام ایتمهکله برابر داعیلرینی هر طرزه کوندیریور و بونلر مختلف طبقه لره کوره تلقینانده بولنوب (عیدالله) ک مهدی و پیغمبر و خالق و رازق اولان الله اولدیغی نشر ایله خلقی کندیسنه دعوت ایدیور و هر کسدن عهدومیناق آلیور ایذیلر . اهالی بوتلقینانندن بیقوب انکاره قالقه جق اولورلر سسه داعیلرک کندی امری خارچنده حرکت ایتمش اولدقلرینی سويلیه رک بعضاً بونلری ده حبس و قتل ایدیور ایدی . بونک و فائنده یرینه یکن اوغلی (القائم) ایسه پدرندن ده قنا حرکتله انبیای کرامه علناً شتم ایتمهک باشلادی . (افریقیه) و پدرینک مرکز حکومت اولق اوزره بنا ایتمش اولدیغی (مهدیه) شهرلرینک سوقاقلرنده [العنوا عایشه و بعلها - عایشه (رضیها) و زوجنه (حاشا) لعنت ایدک] و [العنوا الغار و من حوی - غاره و غارده کیله لعنت ایدک] دییه حایقیریشمغه باشلادیلر . علما و فقهادهن برکیمسه براقادیلر و باطینلک اظهار ایتمش اولدقلرندن داعیلردن (ابوالاسود) و (ابوطاعه) کندی قیزلریله ازدواج ایتدیلر . بو احوال دن غیر ممنون اولانلردن برچوق کیمسه لر خارچیلرک (اباضیه) قسمندن اولوب جبالده متحصن اولان (ابوزید مخلد بن کنداد) نامنده کی غایت یاشلی بر اختیاره بیعت ایتدیلر و (مهدی) نك اوغلی (القائم) ک بونلرک اوزرینه کوندردیکی عسکری مغلوب ایلدیلر .

فوق العاده اختیارلغندن طولانی آت اوزرنده دورمه مدیغندن مرکبه راکب اولمش اولمغله (صاحب الحمار) دینلان (ابوزید الخارجی) بومو فقیه اوزرینه تکشیر قوت ایتمش اولمغله داغلردن چیقوب شهرلری استیلا ایتمهک باشلادی و هر طرفده مقابله به قیام ایدن عسکرلری مغلوبیته دوچار ایده رک (افریقیه) شهرینه کبرمهک موفق اولدی و مرکز حکومت اولان (مهدیه) نی ده محاصره ایتدی . الله ایتمه مش اولدیغی (مهدیه) ایله (اسقلیه) و (طراباس) شهرلری قالمش ایدی . حکمدار (القائم) دوچار اولدیغی فلا کتدن متأثراً (مهدیه) نك محاصره سی آساننده وفات ایله یرینه اوغلی (ابو طاهر اسمعیل) کچدی و پدری (القائم) و بویوک پدری (مهدی) نك حرکتلرینی تقبیح ایده رک خلقک اعتقاداتنه تعرضده بولمیه جفته دائر یمین ایتدی . (ابوزید الخارجی) نك اهالی نی

اباضی مذهبی قبوله اجبار ایتکده اولسی؛ اعتقادیاته تعرض ایتیه جکنه دأر مؤ کدآ یمن ایتش وبوخصوصده شاهدلر اقامه ایلش اولان (ابوطاهر) ک ترجیح ایدلمه سینه سبب اولدی وکندیسیله برلشن خلق (ابوزید الحارثی) بی اورتادن قالدردی . (ابوطاهر) بدایتده ایفای وعد ایله عدل وانصاف ایله حرکت ایتش و داعیلرک صاقلالری کسه رک هر برینی بر طرفه نفی ایتش و صحابه کرامه سب ایتدیکی ایشیدیلن کیمسه نک درحال قتل ایدلمسی امر ایله محدثلرک تحذیرت احادیث ایتلمیرنه واهالینک رمضانده تراویح نمازی قیلمه لرینه مساعدله ایلش ایدی. (ابوطاهر) خلقک نائل اولمش اولدینی بوسکون نسبی انسانده (ابوزید) ک قیامی کبی برقیام وعصیان وقوعی اندیشه سیله داعیلیری حرکت ایدمه جهک بر حاله کتیردی . بوندن بشقه بر قورقوسی قالمش اولدوغندن پدر وبویوک پدرینک مسلکندن اولوب بومسلکی حقیقی صورتده ترک ایتامش اولدینگی کوسترمکده کجیکمه به رک جامعه کندی خصوصی علماسنه مخصوص برحلقه تشکیل ایتدیردی که بو حلقه به داخل اولانلر افلاطون ، بطلمیوس ، ارسطو کبی یونان فیلسوفلرینه عائد فلسفی مسائلی مذاکره ایدیورلر ایدی . بونک یدی سنده دن زیاده دوام ایدن مدت خلافتدن صکره کنج اوغلی (معد) (المعزالدین) نامیله خلیفه اولدی . بونک داعیلری (مصر) ده (بنی اخشید) دن (محمد بن طغج) ک کوچوک اوغللرینه نیسابت طریقیله اداره حکومت ایتکده اولان مشهور سیاهی (کافور) ی قصد ایدره رک حجر اسود زائل اولنجه (مولانا المعزالدین الله) بتون ریوزینه مالک اوله جقدر . « دیورلرایدی. (۵۳۵۶) ده (کافور) ک وفاتیه ذاتاً کافی درجه ده داعیلر طرفدن معناً فتح ایدلمش اولان (مصر) (المعز) ک پدری (ابوطاهر اسمعیل المنصور) ک کوله سی مشهور (جوهر) واسطه سیله (المعز) نامنه استیلا ایدلدی . وایلك دفعه (ابن طولون) جامعه ده مؤذن شیعی شعار ی اولان (حی علی خیر الغمل) دییه ندا ایتکه باشلادی و نمازلرده بسمله جهراً اوقوندی . (مصر) ده کسب استقرار ایدن جوهر اقدیسی (المعز) ایچون (قاهره المعزیه) بی بنایه مباشرت ایتدی و (المعز) (مهديه) دن حرکتله (۳۶۲ هـ) ده (قاهره) به نقل حکومت ایلدی . (مهدي) نک (رقاده) به کیرمسی صورت تبریکی یوقاریده ذکر ایدلمش اولان اندلسلی شاعر (محمد بن هانی) (معز) حقنده ده دخی :

ماشت لا ماشانت الاقدار فاحکم فانت الواحد القهار [۱]

[۱] قدرک دیله دیگی کبی دهل؛ سن کنندی دیله دیگک کبی حکم ایت . چونکه واحد و قهار سنسک !..

دیمش ایدی . (مهدی) اولوب بوتون یریوزینه مالک اوله جغفی داعیلری واسطه سیله نشر ایدن بو (معز) (مصر) . کیرد کدنصکره کونلرجه سراینده اختفایله مغدی طعاملریه رک وجودی بسله مش و بعض باغلر قوللانه رق بشره سنی اصلاح ایلش وبالا خره باشنه و یوزینه ییلدیز کی پارلایان جواهر و یا قوتلر طاقا قاق یشیل ایپکدن یاپدیرلمش اولان تخته او طور مش و کندیسنگ انشای غیوبتنده سماءه ، نزدالیهیده اولدیغی ایما ایدر برلسان قوللانه رق ارکک وقادین برچوق جاسوسلری واسطه سیله عسکر واهالیدن هر کسه دائر آلمش اولدیغی معلوماتی سماوی خبرلر صورتیه کوسترمش وعوامک کوزلرینی دولدیرمش ایدی .

بونک وفاننده اوغلی (العزیز) [۱] وبالا خره (العزیز) ک اون بریاشنده کی اوغلی (الحاکم بامرالله) خلیفه اولمش وبوندنصکرده بونک اوغلی (الظاهر لاعزاز دین الله) مقام خلافته یکمش ایدی . (الظاهر) ک وفاننده اوغلی (المستنصر) پدرینک یرینه او طور مش ایدی که (حسن صباح) ک و (ناصر خسرو) ک امامی اولان ده بو (مستنصر علوی) در .

*
**

یوقاریده (ابن حوشب) ک (یمن) و (غرب) دعوتلرنده بیوک برعامل اولدیغی سویلش ایدک . بونک طرفدارلرینک (بحرین) جهتلرنده کی تأثیراتی ده چوق شایان دقت اولمقله بوجه آتی ذکر اولنور .

(ابن حوشب) (یمن) ده چالیشیرکن [۲] بونلرک (بحرین) ده کی داعیلری (یحیی بن مهدی) کندیسنگ مهدینک آدمی اولدیغی سویلیه رک قریباً مهدینک خروج ایده جگنی

[۱] (العزیز) ک وزیری (یعقوب بن کلس) (معز) دن و (العزیز) دن روایه صحیح بخارینک نصفی حتمده براساعیلی فقهی وجوده کتیرمش وبونک نشری ایچون برچوق مالی فدا کارلقلر ایتشدیر . جامع عتیق (جامع عمرو) ده بو کتاب تدریس ایدیلیور وبوندن بشقه برکتاب ایله فتوا ویرلیور ایدی واهل بیتک علومنی تدریس ایچون سرایده خصوصی درسخانه لر کشاد ایدهرک مذهب اساعیلینک انتشاری ایچون چالیشیورلر ایدی . (یعقوب بن کلس) ک جمع ایتش اولدیغی کتابدن بشقه برکتاب اوقومق ممنوع ایدی . نزدنده (امام مالک) ک (الموطأ) فی بولدقلری برکیمسه بی ضرب ایله (القاهرة) سوقاقلرنده تشهر ایتشلر ایدی . بونلرک فقهلریته کوره میرانده قیز چوقی انفرادیتدیک زمان میتک بوتون مالنه کسب استحقاق ایدرایدی که بونکله کریمه نبوی حضرت فاطمه ارثاً منفرد اولدیغی وبوصورتله فاطمی اولان بودولتک حق خلافته استحقاقلرینی تأیید ایتک ایستزلر ایدی .

[۲] (یمن) ده (مناخه) ده (داودیه) ، (مکارمه) نامیله یادایدیلن ایوم بونلرک بقیه سی بولندیغی مسعود بن اوشدیر .

و بوندنطولایی حاضر لائمه لری لازم کلدیکفی بیلدیریور ایدی . کندیسنه تبعیت ایتمش اولان سکیز یوز کیشیدن زکاة آلهرق غیوبت ایتدی . برمدت سکره تکراراً کلوب مهدی لسانندن بولره بروجہ زیر بیاناتده بولندی :

« هر شيك باطنی واردر . و مهدينك خواصنه هيچ برشيئي حرام دكلدر . مهدی بولره هر شيئي حلال قيلمشدر . و مؤمنه قرده شنی كرك ماله و كرك اهل و عياله اشتراك ايتدير مامك حلال اولماز علامت ايمان بو خصوصاته قارشو كوكل رضا سیدر » بوداعی به اجابت ايدنلردن بریسی اونجیلقله اشتغال ایدن وجهل و فسقيله معروف اولان (جنابا) لی [ابوسعید حسن بن بهرام الجنابی] ایدی .

(ابو سعید الجنابی) بر کون بو داعی (یحیی) ایله آرقداشلردن (ابراهیم الصایغ) نامنده برینی خانه سنه دعوتله يك بیدیرمش ویمکدن سکره رفیقه سیله بو (یحیی) نی اوده بر اقوب (یحیی) آرزو کوستردیکی تقدیرده نمائعتده بولنماسنی زوجه سنه تنبیه ایلش ایدی . (بحرین) و الیسی ؛ (ابراهیم الصایغ) واسطه سیله بو حادثه یه مطاع اولوب اجرای تحقیقات ایتدیرمش و نتیجه ده بو حرکتنك واقع اولدیغنی تحقق ایتمکله (یحیی) نی ضرب ایتدیرمش و صاقل و صاچلرینی طراش ایتدیره رك بر اقمش ایتدی . (ابو سعید) ایسه بو صیراده (جنابا) یه فرار ایتمش ایدی . (یحیی بن مهدی) بورادن عرب قبیله لری ایحریسنه کیده رك بر چوق کیمسه لری کندیسنه ربط ایتمش و (ابوسعید) دخی (کوفه) و سائر محللاره سیاحتدن سکره صاحب دعوت اولهرق ؛ کندیسنه نسبة باطنلرك (قرامطه) نامنی آلمش اولدقلری (قرامطه) لقبيله معروف اولان (حمدان بن اشعث) و سائر رجال دعوت ایله برابر دعوت ایلش ایدی . (ابوسعید الجنابی) نك عودتدن سکره (یحیی) دخی (بحرین) هكلش و کسب قوت ایلشلر ایدی . (ابو سعید الجنابی) (یحیی) نی قتل ایله (قرامطه) یه رئیس اولمش ایدی . (هجر) و (الاحسا) و (قطیف) و سائر محللاری استیلا ایله کندیسنك (مهدی) نك خلیفه سی اولدیغنی و (مهدی) نك دخی (۳۰۰ هـ) تاریخنده خروج ایله یر یوزینك تمامه مالک اوله جغنی نشر و اشاعه ایدیور و اطرافنده کیلره (بغداد) ك کوشلرینی وعد ایله بورایه کندیسيله برابر کیره جککرینه دائر قطعی سوزلر سوبیلور ایدی . حالبوکه بو تاریخنده برکوله طرفندن کندیسنی حماده قتل ایدیلره رك و عدلرینك کذب میدانه چیقدی . (بغداد) خلیفه سی (مقتدر) (ابوسعید الجنابی) یه کندیسنك مهدینك خلیفه سی اولدیغنی ادعا ایله برابر (یمامه) ده علویلردن (آل اخیصر) ی اسیر آلدیغنی و سائر محللارده بر

چوق علویلی قتل ایتدیکنی سویلیرلر حرکاتی تنقید ایله برابر مذهبلیرنک بوزوقلغنی مناسب بر لسان ایله یازمش و بوصیراده (ابوسعید) قتل ایدلمش اولدیغندن (ابوسعید) کیرینه نکمش اولان کوچوک اوغلی (ابوطاهر سلیمان) خلیفه نک بومکتوبنی آلمش و جواب اولق اوزره (هجر) و (قطیف) اهاالیسنک بونلره اشتراک زوجات و تعطیل شرایع و سائره کی اسناداتده بولنمش اولمالرندن طولانی اوزرلرینه حرکت ایدلدیکنی سویلیرلر بیان معذرت ایتمش ایدی. بونا جواباً خلیفه طرفندن صدق مدعالرینی اثباتالارلرند بولنان اسراک اطلاق ایدلمسی لازم اولدیغنی بیلدیرن ایکنجی بر مکتوب آلان (ابوطاهر) اوتوز بیک قدراسیری آزاد ایتمش و پدرینک فضایحی اونوتدیرمق ایچون ظاهر اقواعد اسلامیه رعایتکار کورونمش ایدی. (بغداد) شیعیلرند (نجی بسطام) و سائره (ابوطاهر) ی حرکته کتیرمک ایچون اغراضیور و (ابوطاهر) ک (حجة الله) و قریباً (بحرین) ده ظهور ایدمک اولان مهدینک خلیفه سی اولدیغنی اشاعه ایدیور ایدیلر.

(کوفه) و جوارنده بولنلرندن بر چوق کیمسه لر مهدینک ظهورندن اول مهدی دیارنده بولنق اوزره (بحرین) ه هجرت ایدیورلر ایدی. (ابوطاهر) ک حرمت ایتمکده اولدیغنی (بغداد) وزیر (علی بن عیسی) نک وزارتدن چکیلدیکنی (بغداد) و (کوفه) شیعیلری درحال (بحرین) ه قوش اوچورمق [۱] واسطه سیله خبر ویرملری اوزرینه (ابوطاهر) بردنبره (بصره) یی باصدی و (کوفه) اوزرینه یوریدی. عدم موفقیتله نتیجه له ن بوحرکتلرندن صکره (ابوطاهر) (۳۱۷ ه) ده تروی کونی (مکه) یی باصوب حاجیلرک ماللرینی آلهرق کندیلرینی، مسجد حرامه و بیت شریفه التجا و دخالت ایدنلر دخی داخل اولدیغنی حالده عموماً قتل ایله مقتوللاری زمزم قویوسنه طولدیردی. استار کعبه یه یاپیشانلره: «ای اشکدر!.. صاحبکیز (ومن دخله کان آمناً - حرمه داخل اولان امین اولور. - سورة آل عمران) دیورکن سز شیمدی امینمسکیز؟.. صاحبکیزک کذبی کوردیکزمی؟..» دیور وانشته سی (ابو حفص عمر بن زرقان) دخی حجاج قتل عام ایدیلرکن بیت مکرملک اوکنده را کب اولدیغنی آت اوزرنده کولیور و برطرفندن ده (قریش) سورده سی اوقویه رق بوسوره شریفه نک صوکننده کی (آمنهم من خوف) جمله سی اوزرنده توقفله «سزی بزم خوفزدن امین

[۱] [ابن اثیر] تاریخنده، ج ۸، ص ۱۴۰ و ج ۱۱، ص ۱۶۸، طبع مصر، ۱۳۰۱ ه]

و (الروضتین، ج ۱، ص ۲۰۴، طبع مصر، ۱۲۸۷ ه) ده بوخصوصده معلومات واردزه

ایدهمدی باطن ظاهر اولدی . ای مکملیر (بحرین) ه حیح ایدک . ویشیان اولمهدن اول (احسا) یه هجرت ایدک ... دینه سویلنیور ایدی . بونلر بیت مکرمک قابوسنی قوپارمش و حجر اسودی موضوع اولدینی محلدن چیقارمش ایدیلر . آلتون اولوغی دخی چیقارمق ایستمش ایدیلر سده بومقصدله بیت مکرمک اوزرینه چیقمش اولان کیمسه آشاغی سقوط ایده رک اولدی . علوی وهاشمیلردن بیکارجه کیمسه لری اسیر آلمش (مکه) ده کی خانه لری دخی یغما ایتمش ایدیلر . کعبه معظمه نک کسوه سی دخی آرله رنده تقسیم ایدلدی . (ابوطاهر) بوحر کتلیرنی امامی اولان فاطمیلرک برنجی خلیفه سی (ابومحمد عیدالله لمهدی) یه تبشیر ایتدیه ده عالم اسلامک قبله کاهنه قارشو وقوع بولان بوترضی مدافعه ایده میه جک اولان (عیدالله) (ابوطاهر) ی تلغین ایتمه مجبور اولدی و (ابوطاهر) ک بوحر کتیله شیعه سی حفته اسناد اولتان کفر والحادک میدانه چیقه جغندن پک محق اوله رق اندیشه یه دوشدی [۱]

(ابوطاهر) ک (۳۲۶ هـ) ده (بحرین) ه عودتنده آرالرنده اختلاف ظهور ایتدی . (ابوعیدالجانی) نک خواصندن اولوب اسرار دعوته مطلع اولانلردن (ابن سنبر) (ابوحفص الشریک) نامنده کی رقیبنی اورتادن قالدیرمق ایچون (اصفهان) مجوسیلرندن (زکیره) یه اسرار و علامتلیر تودیع ایله کنديسنک صاحت دعوت اولدینی (ابوطاهر) دخی داخل اولدینی حالده بوتون (قرامطه) یه قبول ایتدیرمکه موفق اولدی . (ابوطاهر) اطرافدن (بحرین) ه دعوت ایتمش اولدینی (قرامطه) یه بو (زکیره) یی بوجه آتی تقدیم و تعریف ایتدی :

«ای معشر ناس! بز سزک تمایلاتکزه کوره (محمد) ، (علی) ، (محمد بن اسماعیل) ، (مهدی) یی ذکر ایله افکاریکزه حلول ایدیور ایدک . بونلرک هیچ برینک اصلی یوقدر . سزدن و سزدن اولکیلردن آلمش سنه دنبری صاقلامقده اولدیغمز سر؛ بوکون ظاهر اولدی . سزک و بزم آلهمز و ربزم ایشته بودر . سزه و بزه عقاب ایده جک اولورسه اجرای عدالت ایتمش اولور . عفو ایله معامله ایده جک اولورسه لطف ایتمش اولور . . . یالانچی آدم ، نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی محمد لغت ایدک»

بونلرک ریاست محله کچمش اولان (زکیره) نک امریله (مهديه) ده اولدینی کی بوراده دخی

[۱] (ابو محمد عیدالله المهدی) نک (ابوطاهر) . یازدینی جوابک متنی ذیلده مندرجدر .

الکلمات مجموعه سی صانی ۴

سوقاقلرده علناً انبیای کرامه لعنت ایدیلور و مصحف شریف یا قیلمقله برابر بر طرفدن ده سائر کتب سماویه و مصحفک یا پراقلریله استنجا ایدلمک کی اهانتلر جریان ایدیور ایدی . والدلر و کریملر و قیز قردهشلر و سائر محارمک و لواطه نك اباحه سی اعلان ایدلدی . (زکیره) ، (ابوسعید الجانی) عائله سندن و عسکری قوماندانلردن هر کون بش اون کیشی بی دیار عذمه کوندریور ایدی . هر کسک حیاتی بونک النده ایدی . ایستمدیکی برکیمسه بی کندی برادرینک الیله قتل ایتدیریور ایدی .

(ابوسعید الجانی) نك دامادی مذکور (عمر بن زرقان) ی اولدیرد کدنصکره بونک زوجه سی (زینب) ی انتخاب ایتمش و چو جغتی دایسی (ابوطاهر) ه بوغازلا تمش ایدی . (زکیره) (ابوطاهر) و دیگر بش برادرینی دخی قتل ایتک و ریاستده انفراد ایتک ایتدیر ایدی . (ابوطاهر) و برادرلری بوندن خبردار اوله رق (زکیره) بی قتل ایتدیلر . و همشیره لری (زینب) (زکیره) نك چکریخی بیک صورتیله انتقام آلدی . (ابوطاهر) (زکیره) نك قتلدن طولانی بر حادته چیقمسین دییه رؤسایه برچوق مال تفریق ایله عادی خلافتده اوله رق اظهار تملق ایتدی . و بر مدت (هجری) ده توقف ایله اطرافه تعرضی ترک ایلدی و (مکه) دن (هجری) ه نقل ایتمش اولدینی (حجر اسود) ی یکر می ایکی سنه صکره مکه مکرمه یه اعاده ایتدی . [۱]

(ابو محمد عیبدالله المهدی) نك اوغلی (القائم) طرفندن کندیسنه سر و حقیقت دعوتی بیلدیرن (البلاغ السابغ والناموس الاعظم) یازیش اولان (ابوطاهر) (زکیره) یه تسلم امور ایتمی سببیه واقع اولان فضاحتلر یوزندن افکار عمومیه دن فنا حالده سقوط ایتمش و هر نه قدر بو خطای تاویل ایله ینه (مهدی) نامه دعوتیه قیام ایش ایدیسده بر موفقیت الده ایدم امش ایدی . اک مهم رؤسادن اولان (ابوالفیث العجلی) و (مراتب خمس) دن اولان دیگر برچوق رئیس لر کندیسندن آریلش ایدی . نهایت عباسیلرک ایلک عاجز وضعیف خلیفه لری اولان (الراضی) دن حجاج کر بانلرینی محافظه مأموریتنه تعینی ایسته مش و حرکات سابقه سندن طولانی عفو طلبنه مجبور اولمش ایدی .

*
* *

(ابوطاهر قرمطی) دن صکره (حسین بن احمد بن بهرام القرطبی) تغلبه (دمشق) ه

[۱] (ناصر خسرو) ک (سفرنامه) سنده کوریلدیکی وجه ایله (ص ۱۲۵ ، براین طبعی) بونلر حجر اسودی هر طرفدن انسانلری کندیته جذب ایدن (انسان مقتناطیسی) ظن ایدرلر ایدی .

کیرمش و (معز لدين الله) ه قارشو دخی قیام ایلش ایدی . (معز لدين الله) ك بونا خطاباً ه قرامطه نك دعوتی كیدی نامه اولدیغی كی كندیسندن اول دخی پدرلرینك نامه اولدیغی ه سوبلیه رك بیانات وتهیدیدانده بولنش اولسنه رغماً (حسین بن احمد بن بهرام) مصره كله زك (عین شمس) موقعنده واقع اولان محاربه لرده بر قاچ دفعه لر (معز) ك بونلره مقابله ایچون کوندرمش اولدیغی (جوهر) ی مغلوب ایلش ایدی . بونلری حرباً مغلوب ایتمكده عاجز اولان (معز) آره لرینه تفرقه دوشورمك صورتیه مغلوب ایتمك اوزره (حسین بن احمد بن بهرام)، التحاق ایتش اولان (شام) عربلرینك امیری (حسان بن جراح الطائی) یه یوز بیک دینار وعد ایدرك بونك قرامطه دن آیریلسنه چالیشدی . و بوخصوصده موفق اولوب (قرامطه) ی مغلوب ایتدی [۱] و بونلرك مغلوباً (احسا) یه چكلملرندن بالاستفاده (دمشق) ی استیلا ایلدی . بونك اوغلی (العزیز) زماننده قرمطیلرك رئیس (حسین بن احمد بن بهرام) ك مخالفی دوام ایتش ایدیه ده هر سنه یكرمی بیک دیناره مقابل (العزیز) بونی كندیسنك دائرة اطاعتنه ایلش ایدی . بوندن صوكره (سادة - اقدیلر) [۲] نامی ویریلان آلتی کیمسه طرفندن (حكومت اشراف) طرزنده اداره اولنان (قرامطه) (۳۷۸ هـ) ده (بنی متفق) دن (اصغر) نامنده كی ذات طرفندن (احسا) یه قدر تعقیب ایداش و فسا حالده انهمزاه اوغرا دیلش ایدیلر كه بو تارنخندن صكره (بحرین) (قرامطه) سنك تارنخ ساحه سنده چكیلمش اولدقلری قبل اولنه بیلیر .

[۱] (حسان بن جراح الطائی) یه وعد ایتش اولدیغی یوز بیک دیناری احضار ایتدیكى وقت استكثار ایتش اولقله توبخندن ضرب ایتدیرمش اولدیغی بر چوق یاره لر آلتون قابلاته زق بونلری كیسرك دیننه و اوزرلرینه خالص آلتونلری وضع ایله (حسان بن جراح) ه کوندرمش ایدی . [۲] (ناصر خسرو) (سفرنامه) سنده دییوركه : (ابوسعید) بونلره وفاتندن صكره تکرار كله جكنی سوبلیه رك انهای غیوبتنده اولادندن دائماً آلتی کیمسه نك بادشاهلیق اجرا ایتلرینی وصیت ایلش ایدی . شیمدی اوتلر دارالملکاری اولان بویوك بر قصرده آلتیسی بردن بر تخت اوزرنده اوطور مقدمه درلر . تحدث ایدن مسائلی متفقاً مذاکره ایله حل ایدرلر . بونلرك بنم کوردیکم زمانده یاره ایله آلتینمش زنگی و حبشی اوتوز بیک كوله لری وار ایدی . چیفتچیلک و باغچیاق ایدیورلر ایدی . اهلیدن عشر نامه بر شیئی آلیورلر ایدی . فقیر دوشن و یا میدیون اولان کیمسه لر یاردم ایدیور و بونلره یالکز بلا قاض یاره ویریور ایدیلر . اهل صنعته سرمایه ویره رك اقدار ایدیور و اهل صنعت بالا خره بونلره بو سرمایه یی اعاده ایلورلر ایدی . اراضی و املاکی خراب اولان کیمسه لر دخی معاونت ایدیورلر ایدی . دکر منلر حكومتك اولوب بلا اجرت بوغدایلر اون ایدیور ایدی . بوپادشاهلره (سادات) و وزیرلره (شائره) تسمیه ایلدیور ایدی .

سفرنامه ، ص ۱۴۳ — ۱۴۴ ، برلین طبعی

(العزيز) دن صنو كره فاطمی خلیفه سی اولان (الحاکم بالله) بتون (باطنیه) حرکتلری کندیسنده جمع ایدهرک باشلی باشنه بر تاریخ تشکیل ایتشدرد. بونک اوغلی (الظاهر لاعزادین الله) زمانی بالنسبه سکونت ایله کچدی (المتنصر العلوی) زماننده ینه فاطمیلر فعالیت کچوب هر طرفه داعیلر داغیلرغا باشلادی ایسه ده (ماوراءالنهر) ده (بغرا) خان طرفندن (۴۳۶ هـ) ده بونک کوندردیکی داعی یه تبعیت ایتمش اولان بتون (ماوراءالنهر) بلده لرنده کی باطنیلر قتل ایدلدی.

(بغداد) امیر الامراسی (بساسیری) [۱] دخی خلیفه (الفاتم بامر الله) ی قتل ایتک اوزره (عانه) [۲] یه قالدیرمش و بونک (عانه) ده محبوس قالدینی برسنه اناسنده عراقده (مستنصر) نامنه خطبه اوقوتمش ایدیسه ده ساجوقیلرک برنجی حکمداری (طغرل بک) ییشوب (بساسیری) ی قتل ایتمش و خلیفه یی (بغداد) ه اعاده ایلش ایدی.

*
**

ساجوقیلرک اوچنجی حکمداری مشهور (جلال الدین ملک شاه) زماننده شرقده باطنیلر کسب اهمیت ایدوب (مصر) ده کی ذکر اولنان ضرب اسماعیلرندن باشقه (حسن صباح) طرفندن دیگر بر (اسماعیلیه) دولتی تأسیس ایدلشدر. (نظام الملک) ک (سیاستنامه) سندم کورلیدیکی وجهله ایله (خراسان) ک کبار علماسندن (موفق نیسابوری) دن او قومق اوزره پدیری کندیسنی (فقیه عبدالصمد) ایله (نیسابور) ه کوندرمش و بوزانک حلقه تدریسنده (عمر خیام) و (نظام الملک) ایله ارقداش اولمش ایدی. یکدیگر لرله عینی سنده اولان بو اوچ کنج برابر چالیشیوو وچکن درسلی برابر اعاده ایدیور ایدیلر. (نظام الملک) ک افاده سنه کوره (حسن صباح) ک پدیری رافضیلردن (علی بن محمد) نامنده کی کیمسه اقامت ایتکده اولدینی (ری) [حسن صباح] ک مسقط رأسی اولان بو قدیم شهر (طهران) ک بش کیلومترو جنوبنده ایدی. [والیسی (ابومسلم رازی) نک کندیسی رفض والحاد ایله اتهامه قارشو اوغلی (حسن صباح) ی اهل سنتک مقتدرلنده اولان بو (موفق نیسابوری) نک درسنه کوندرمش و بوضووله ظاهراً رافضیلک تهمتدن تبری ایتک ایسته مش ایدی. ینه (نظام الملک) دییورکه: بر کون؛ شاگردلرینک دولته

[۱] (عضدالدوله) نک اوغلی (بهاءالدوله) نک کوله لرندن (ارسلان) نامنده برتورک کوله

ایدی.

[۲] (رقه) ایله (هیت) آره سنده در.

نائل اولدقلری مشهور اولان بو امامك طلبه سی میاننده کی بز اوج کنج آره مزده هر هانکیمز نائل دولت اولور ایسه ک دیگر لرمنی بو دولته اشتراك ایتدیرمک اوزره قرار ویره رک بو قراری عهد و پیمان ایله تأیید ایتدک . بر مدت صوکره بن (خراسان) دن چیقوب (ماوراءالنهر) و (غزنه) و (کابل) جهتلرنده قاهره بالآخره (آلبارسلان) ک وزیرى اولدم . (حکیم عمر خیام) بوآشاده نزدمه کلدی . وعهد و پیمان موجبجه بو حکیم فاضلی وزارتده کندیجه اشتراك ایتدیرمک ایستدم . وکندیسنک فضیلت و اقتدار و اهلیتی خصوصنده پادشاهه ایضاحانده بولونوب اعتمادنامی جلب ایلدم . فقط بوذات علم ایله اشتغالی ترجیح ایتدیکندن (نيسابور) وارداتندن هر سنه کندیسته تخصیص اولتان مبلغی قبول ایله عودت ایتدی . [۱] (آلبارسلان) زماننده کندیسنندن بر خبر ایشیدلمین (حسن صباح) (ملکشاه) ک ایام سلطنتده (نيسابور) . کلدی و طرفندن حسن قبول کوره رک پادشاهه تقدیم ایلدی . کندیسی پدری کبی حيله کار بر آدم اولدیغندن آرزمان ظرفنده پادشاهه حوله موافق اولدی . واداره ایشلرنی الینه آلدی . چوققلقدن باشلایان ارقداشلق و دوستلغمزی اونوته رقی بنله نفاقه باشلادی . امور اداره یه عائد اوافق بر سهوی درلو درلو تصنیعات ایله پادشاهه بیلدیره رک حقمده اسنادانده بولینیورایدی . دولتک بودجه سی تنظیم خصوصنده نیم طلب ایتدیکم مدتک اونده بری قدر بر زمانده بواشی یامغه قلقدی فی الواقع بوخصوصده بیوک بر لیاقت و سرعت کوستردی . فقط چوق شکرکه تنظیم ایتش اولدیغی بودجه حقنده اثنای عرصده ایضاحات ویره مدیکندن حیل اوله رقی فراره مجبور اولدی . [بوراده مورخلر بو بودجه ده کی بعضی اوراقی (نظام الملک) ک چالدرمش اولدیغنی و بوندن طولانی (حسن صباح) ک ایضاحاتی اکال ایدمه دیکنی سویلیورلر .] (ابن نیر) ده (ج ۱۰ ، ص ۱۳۱) ایسه مذکور (ری) والیسی (ابومسلم) (حسن صباح) ک بدرینی دکل (مصر) داعیلر یله تماس ایتمکده اولسندن طولانی (حسن صباح) ی رفض والحاد ایله انهام ایتش و بوندن طولانی (حسن صباح) ک فراره مجبور اولمش اولدیغنی مذکوردر . بوندن باشقه بو کتابدن (حسن صباح) ک (اصفهان) ده (مستصر علوی) نامنه دعوته مأمور ایدلمش اولان (عبدالمک بن عطاش الطیب) ک تلازمه سندن بولندیغنی اوکره نیورز . (ابن اثیر) دیورکه : (حسن صباح) (ری) دن تاجر قیاقنده فرار ایله [۱] [۴۶۷ هـ] دن [۴۸۵ هـ] . قدر (ملکشاه) نامنه رصدات اجرا ایدن (ابوالمظفر الاسفزاری) و (میون بن النجیب) وسائر هک باشنده بو (عمر بن ابراهیم الحیامی) بی دخی کوریورز . ابن اثیر تاریخچی ، ج ۱۰ ، ص ۴۰ مصر طبعی

(مصر) ه كمش و (مستنصر) طرفندن مظهر اكرام اوله رق كندی امامته خلقی دعوت
ضمتده مأمور ایدلمش ایدی. [۱] بورادن (حسن صباح) مأموریت مخصوصه سی
ایفا ایتك اوزره شام، الجزیره، دیاربكر، و رومی دولاشوب (خراسان) ه عودت
ایتمش و تکرار بورادن کاشغر و ماوراءالنهر طرفلرینه کچمش ایدی. (شرفشاه جعفری)
نك تحت اداره سنده اولان (الموت) قلعه سنك حصاتی و بوقلعه یی محافظه یه مأمور
اولان بر علویك بلاهت و صافیتله برابر جوارده کی اهلینك جهالتی (حسن صباح) ك
نظر دقتدن قاچدی. ظاهرأ زهد اظهار ایله قلعه محافظی علوی یی کندیسنه ربط ایتمش
اولان (حسن صباح) بر جوق کیمسه لری لده ایتد کدنصكره بوعلوی یی قلعه دن چقارده رق.
کندیسی قلعه یه مالك اولدی. و (۴۸۳ هـ - ابوالفدا تاریخی ج ۲، ص ۲۰۰، مصر
طبعی) [۲] ده دعوتی اظهار ایلدی.

*
* *

(ابن جوزی) نك (تلیس ایلدس) نام اثرنده (ص ۱۱۷) کوریلدیکی وجهله
(حسن صباح) یمن و یسارینی تفریقدن عاجز اولان کیمسه لری کندیسنه تبعیت ایتدیره رك
بونلره بال و چوره ك اوتی یدیرر و بوضورتله دماغلرینی انبساط ایتدیرر ایدی. بوندنصكره آل
یینك دوچار ایدلدیکی ظلم و عداوتی ایضاح ایله کندیلری انتقام حسابله اشباع ایدر
(ازارقه) نك امویلره قارشو عصیانلری مثال کوستره رك بونلری اماملرینك اوغورنده
عصیان و هر آن فدای جانه آماده ایلر ایدی. (ملکشاه) کندیسنه برمکتوب کوندره رك
اطاعت، دعوت ایتمش و بومکتوبنده فدایلری واسطه سیله علما و امرای قتلندنطولای
کندیسی تهديد ایتمش ایدی. (حسن صباح) بومکتوبه بحرراً جواب یازمیه رق (ملکشاه) ك
مأموری مواجهه سنده فعلی بر جواب ویردی. یاننده آياقده دوران کیمسه لره خطاباً

[۱] (حسن صباح) (مستنصر علوی) یه کندیسندن صوكره كیمك امام اوله جغنی صورمش
و (مستنصر) دخی بیوك اوغلی (نزار) ی کوسترمش ایدی. پدربنك حیاتنده ولی عهد اولان
(نزار) ی پدربنك وفاتندن صوكره (الافضل بن امیر الجیوش) خلع ایله کوچوك اوغلی (المستعلی) یه
بیعت ایتمش اولدیغندن بونار یخدن صوكره (اسماعلیه) (نزاریه) و (مستعلویه) نامیله ایکی یه
آیریلش ایدی، (حسن صباح) (نزار) ك امامتی قبول ایتمش اولغله کندیسنی (مستنصر) و
بونك وفاتنده اوغلی (نزار) ك داعیسی اولمش ایدی. (تحفة انعامیه) ده، (ص ۱۶) (مستنصر) ك
(نزار) ی و بالاخره (مستعلی) یی امام اوله رق کوسترمش اولدینی مذکوردر.
[۲] (کزیده) صاحبی (الموت) اسمك عجائب حالاتدن اولقی اوزره (ابجد) حسابله
(حسن صباح) ك بوقلعه یه سال صعودینی کوستردیكنی سویلر.

« برایش ضمانتده سزی مولا کثره کوندره حکم ایچکیزدن هانکیکنز بوایشی درعهده ایدر؟ » دیدی . بونلرک بلا استثنا جمله سی کندیلرینی بوخدمته عرض استدیلر . (ملکشاه) ک مأموری (حسن صباح) ک بونلر ایله مکتوبه جواب کوندره چکنی ظن ایتشایدی . (حسن صباح) بونلردن برکنجه « کندیکی اولدیرا . » دیدی . بوکنچ درحال ییچاغنی چکه رک بوغازینه ووردی و بیروح اوله رق یره دوشدی . دیگر برینه ده « کندیکی قلعه دن اشاغی آت ! ... » دیدی . بوده کندیسنی قلعه دن آشاغی آت ره رق بارچه لاندی . بوجالاک دهشتی قارشوسنده قورقش ارلان مأموره (بر اشارتله بویه فدای جان ایده چک یا نمده یکر می بیك کیمسه واردر . جواب یازه حق دکم جوابم مشهوداتکدر ...) دیدی .

بز؛ وفیله خاص افندی مرحومک کتبخانه سنده (۳۰۹) نومرولی اسکی برجموعه داخلنده (ملکشاه) ک (حسن صباح) ه کوندرمش اولدینی برحکم ایله (حسن صباح) ک بونا جواباً (ملکشاه) ه یازمش اولدینی برمکتوبی کورمش وتاریخ صحیفه لرنده موجود اولیان بو وثیقه لری استنساخ ایتش ایدک . بو کره تاریخه بر خدمت اولوق وعین زمانده (حسن صباح) ک وضعیتنی او کرتمک ایچون بو حکمک و (حسن صباح) طرفندن یازیلان جوابک ترجمه لرینی بورایه بوجه آتی عیناً درج ایدیوروز .

« بعدالبسمله (سلطان ملکشاه) ک (حسن صباح) ه یازمش اولدینی حکمک صورتیدر . »
 « (حسن صباح) بیاسین که سمع هایمونه واصل اولدینی وجه ایله اورتایه سن ، یکی بردین »
 « وملت چیقارمشسک . وانسانلری آلداتیورسک . وزمانک پادشاهنه عصیان نیتکده سک . »
 « وجاهل داغیلری باشنه طویلایه رق طبعترینه ملایم سوزلر ایله اونلری هرایستدیکک »
 « کیمسه بی ییچاقلتمق ایچون حاضر لایورسک . ملک وملتک قوتی و دین و دولتک نظامی کندیلر ایله »
 « مستحکم اولان خلفاء اسلام حقنده طعن ایدیورسک . بوضالاتی ترک ایله مسلمان اوله ک »
 « لازمدر . یوقسه اوزریکه کوندرملک اوزره کشیف براردو حاضر در . حواب ویرمکه »
 « قالقهرق زنهار کندیکی ورطه بلایه آتیه سک وکندی جانکه وتابعلریکه آجیه سک . »
 « والکده کی قلعه نک مستحکم لکنه مغرور اولبه سک . وحقیقه بیل که الکده کی (الموت) »
 « قلعه سنک برجلری کوکک برجلرندن اولسه عنایت الهیه ایله خاک ایله یکسان ایدرم ... »

[(حسن صباح) ک جوابی]

« اجرای عدالت ورعیتورولکده سلطان جهانگیرک ایام حیاتی اوزاسین .. (الموت) »

« قلعہ سندنہ ساکن اولان بوبندہ یہ درگاه سلطانیدن شویله خطاب بیورلمش که : « سمع »
 « هایونمزہ واصل اولدییی وجه اوزره اورتایه سن بیکی بر دین وملت چیقارمشسک . »
 « وانسانلری الداتیورسک . وزمانک پادشاهنه عصیان یتکده سک . وجاهل داغیلری باشکه »
 « طوبیلایه رقتیعتلرینه ملایم سوزلرایله ایستدیکک کیمسه یی ییچاقلتمق ایچون حاضر لایورسک »
 « وملك وملتک قوتی و دین و دولتك نظامی کندیلریله مستحکم اولان خفاء اسلام حقنده »
 « طعن ایدیورسک بوضالاتی ترك ایله مسلمان اولمك لازمدر . یوقسه اوزریکه کوندرملك »
 « اوزره کشف براردو حاضر در . جواب ویرمکه قالفه رق زهار کندییکی ورطه بلایه »
 « آتمیه سک . وکندی جانکه وناعلریکه آجیه سک . والکده کی قلعہ نك مستحکم لکنه »
 « مغرور اولیه سک . وحقیقہ ییل که الگده کی (الموت) قلعہ سنك برجلری کوكك »
 « برجلرندن اولسه غایت الیه ایله خاک ایله یکسان ایده رم » صدر کیر (ضیاء الدین خاقان)
 « بورایه کلوب بو حکم سسلانی یی ایصال ایستدییکی زمان تعظیبات فائقده بولنه رق حکم »
 « سسلانی یی کوزمك اوزرینه قویدم . و سسلانك بوبندہ کینه یی یاد اتمه سندن افتخاراً »
 « باشم کوكه ایردی . شیمدی احوال واعتقادمدن براز بحث ایتك ایستورم . امید »
 « ایدرم که درگاه سسلانك بندکافی ایشیدوب بو خصوصده بر فکر ایدینه رك خصم اولان »
 « ارکان دولت وخصوصیله (نظام الملك) ایله باناعاند خصوصانده مشاوره ده بولمازلر »
 « وبوضورتله حرکت ایدلد کدنصکره معروضاتمدن رأی سسلانیده حاصل اولاجق انطباعاته »
 « انقیاد ایتك بنم ایچون ضروریدر . ا کر بودرلو انطباعات وقرارلره مطاوعت ایتمز »
 « ایسه م مسلمان دیندن ارتداد ایتمش واللہ تعالیٰ یه وحق رسولنه عاصی اولمش اولهیم .. »
 « لیکن سلطان باناعاند خصوصانده دشمنلریك سوزینه باقارسه شه سز بنم ایچون آتی یی »
 « دوشونمك اندیشه سی باش کوستریر . زیرا قوتلی دشمن حتی باطل و باطلی حق اوله رق »
 « ارانه ایدمیلیر نته کیم بو حال حق عاجزانهمده دخی واقع اولمشدر . بلکه رأی سسلانی یه »
 « مجهول قالماشدر . بوبندہ نك حالی معلوم اولسونکده پدرم امام شافعی مذهبنه سالک »
 « برمسلمان ایدی . درت یاشنه کلدیکم وقت بنی مکتبه کوندردی . وتحصیل ایله مشغول »
 « اولدم . اون درت یاشنه قدر علوم متنوعده وخصوصیله علم قرآن وحدیثده کسب »
 « مهارت ایتدم . [۱] بالاخره دین غیرته دوشدم . امام شافعیك کتابلرنده پیغمبرك »

[۱] (ابن اثیر ، ج ۱۰ ، ص ۱۳۱) ده (حسن صباح) ك هندسه ، حساب ، نجوم ،

سحروسائره یلیدیکی ذکر ایدیلور .

« اولادینک فضائی و امامته استحقاقلری حقنده برچوق روایتلر بولدم . فکراً بونلرک »
 « امامتلیرینه میل ایتدیکمدن دائماً امام وقتی تحری ایدیوردیم . هرصلسه امور دنیا ايله »
 « اشتغاله باشلايوب نظر ناسده اهمیتلی عدايدیلن ایشلرک آرقه سنه دوشدیکمدن دینی »
 « مقصدلریمی اونوتدم و کولکی تماميله دنیا ایشلرینه و مخلوقک خدمته ربط ايله خالقه »
 « خدمتی ترک ایتدم . حق تعالی بنم بوحرکتمه قارشو بانا برچوق دشمنلر مسلط ایدهرک »
 « بوایشلردن فراغتہ بنی مضطر ایتدی . و بونلردن قاچهرق شهرلر و بیابانلرده دولاشدم »
 « وهردرلو مخالفت و زحمتلره دوچار اولدم . ظن ایدهرم (نظام الملک) ايله بنم آرمده »
 « و جریان ایتیش اولان احوال مجھولکنزدکلدر . حق تعالی بنی بوورطه دن خلاص ایتدی »
 « و نہایت بیلدم کہ بونلر ؛ مخلوقه خدمت ايله خالقک خدمتی ترک ایتک نتیجه سیدر . »
 « بناءً علیه مردجه سنه دین طلبنه و آخرت ایشنه قیام ایتدم . و (ری) دن (بغداد) »
 « کلوب برمدت بوراده اقامتله احوال عمومیه بنی و خلفا ورؤسای دینک حرکاتی تفتیش »
 « و تفحص ایلدم . خلفای عباسیه بنی مروت و قنوت و مسلمانلقدن خارج بولدم و بونلرک »
 « امامت و خلافتلرینه استناد ایدن مسلمانلق و دیندارلقدن کفر و زندقہ نک اولی اوله جقنه »
 « قناعت کتیردم . و (بغداد) دن (مصر) کلدیم حق خلیفه و مستقر امام اوراده ایدی . »
 « بونکده احوالی تفتیش و تفحصله خلافت و امامتی عباسیلرک خلافت و امامتلردن »
 « داها محق و داها طوغری کوردیم . و اونا اقرار و یره رک تماميله عباسیلرک خلافتدن »
 « یوزچوردم . عباسی خلیفه لری یولده بنی دردست ایتدیرمک ایچون ارقامدن آدم »
 « کوندرمش ایدیلر . حق تعالی بنی بونلردن تخلیص ايله (مصر) سلامتله واصل »
 « اولدم بوندنصکره (مصر) عسکرلرینک امیری اولان (امیر الجیوش) دردست »
 « ایدلکلکم ایچون اوچ قاطر آلتون و سائرہ کوندردیلم . حق خلیفه و مستقر امام »
 « (المستصر بالله) ک حقمده کی عنایت شامله سیله بوورطه دن خلاص اولدم . لکن خلفاء »
 « عباسیه (امیر الجیوش) ی علمیه تحریک ایتیش اولدقلردن کنديسی بنی فرنکلری »
 « دعوتہ نامزد ایتدی . بوحال امامک سمع مبارکنه واصل اولدی . بنی کنیدی »
 « حمایه سنه آلدی . و منشور و یره رک بیلدیکم و مقتدر اولدیغم صورته مسلمانلری طوغری »
 « یوله کتیرمک و خلفاء مصرک امامتدن و اونلرک حقیقتدن آکاه ایتک اوزره مأمور »
 « ایتدی اکر ساطانک (ملکشاھک) [اطیعوا الله و اطیعوا الرسول واولی الامر منکم - »
 « ای مؤمنلر! الله تعالی به ورسولانه و سز دن امر صاحبی و اولنلره اطاعت ایدک .، سورة النساء]

« آیت کریمه سنك حاوی اولدینی سعادتن نصیبی وارسه محقق بنم سوزیمی نظراعتباره »
 « آله حق و سلطان غازی (محمود سبکتکین) کبی اونلرک قمع و دفعنه قیام ایله [۱] مسلمانلر
 آره سندن شرلرینی قالدیره جقدر . »

« یوقسه برزمان کله جک که بواشی باشقه سی یابه حق و بواجر و ثوابه نائل اوله جقدر . »
 « بنم یکی بر دین و ملت چیقاردیغمه کله لم : بن که حسنم ! یکی بر دین و ملت چیقارمقی ؟ ! »
 « الله اسیر که سین . . . بنم سالاک اولدیغم دین زمان سعادته صحابه کرامک طو تدقلری . »
 « دیندر . و قیامته قدر طوغری مذهبده بو اوله جقدر . شیمدی بنم دینم مسلمانلق »
 « دیندر : »

« اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً رسول الله »

« بنم دنیایه و دنیا ایشلرینه میلم یوقدر . یابدیغم ایشلر و سویلدیکم سوزلر خالصاً مخلصاً »
 « دین حق اوغر ندهدر . بنم اعتقادم بودر که : پیغمبرک چوجقلری کنندی پدرلرینک »
 « خلافتنه ال عباسدن - آل عباسک ابی آدملر اولدقلری فرض اولنسه بیله - داها لایق »
 « و داها مستحق قدرلر . سن که (سلطان ملکشاه) سک چکمش اولدیغک زحمت و مشقتلر »
 « و اقضای مشرقدن تا اتصای مغربه و قطب شمالیدن قطب جنوبی به قدر اوچ دفعه سوق »
 « ایتدیگک عسکرلر ایله الده ایتمش اولدیغک مملکته بوکون (قاورد - ملکشاهک عمو جیه سی) »
 « اوغللرینک مالک اولمنی و سنک کنندی اوغللرینک هر زرده یاقالانیر لرسه اوراده قتل »
 « ایدملرینی روا کوریرسه ک اونلرکده خلافتلری روا کوریله بیلیر . حالبوکه (آل عباس) »

[۱] محمود سبکتکینک عباسی خلیفه سی (القادریاته) . صداقت قطعه سی و ارایدی . کنندیسندن
 عباسیلر علیهنده حرکت صادر اولدینی معلوم دکلد . (حسن صباح) ک بوراده (تاهرتی) .
 وقعه سندن استفاده ایتک ایسته مش اولدینی کوریلور . شویله که : (خراسان) ده بولان باطنیلری
 (سلطان محمود بن سبکتکین) تعقیب ایتدیره رک داعیلری ایله برابر تجزیه ایتمش و بونک اوزرینه
 (مصر) خلیفه سی طرفندن (محمود بن سبکتکین) . خطاباً یازیلش اولان بر مکتوب و هدیه لر ایله
 (تاهرتی) نامنده بری (نسا بور) . کلش و بورادن (هراة) . سوق اولنمش ایدیسده
 (محمود بن سبکتکین) کنندیسيله (مصر) خلیفه سی آره سنده بر خصوصیت اولدینی ظن اولتی تهلکه سی
 ملاحظه مایده رک بو (تاهرتی) بی تکرار (نسا بور) . اعاده ایتمش ایدی . بوراده (کرامیه) رئیس
 (ابوبکر محمد بن اسحق بن حمشاد) و ساژه ایله مناظره ائناسنده فضا حلتی میدان چیقمش اولدیغندن
 قتل ایدلش ایدی . (قادریاته) بو (تاهرتی) نک (محمود بن سبکتکین) . کلدیکنی دویه رق
 کنندیسنه بر مکتوب یازمش ایدیسده جواباً (تاهرتی) نک قتل اولنمش اولدینی بیلدیره رک
 مستریخ اولش ایدی .

« اويله آدملردر که اونلرک مشاهده ایتمش اولدیغم فسادلری سونلک ایله بیتمز . اونلرک »
 « یابدقلرینی هیچ بر دین و ملت روا کورمه مش و کورمیه جکدر . بونلرک احوالنه واقف »
 « اولمیانلر بونلره اعتقاد ایله خلافتلرینی صحیح عدایده بیلیرلر بن که اونلرک ایشلرینه و حاللرینه »
 « واقف اولمشم اونلری خلافته ناصل لایق کورور و اونلرک خلافتلرینی ناصل تصدیق ایده بیلیرم ؟ »
 « و اگر حضرت سلطان بونلرک حاللرینه واقف اولدقدنصکره دفعلرینه قیام ایتمز و اونلرک »
 « شلرینی مسلمانلرک آره سندن قالدیرمزسه بیلیم که قیامتده صوریلدینی زمان نه صورته »
 « جواب ویریر . و ناصل نجات بولور ؟ ! ... شیمدی یه قدر یاشادیغم مدتجه بنم دینم »
 « بو اولدینی کی بوندن سوکرده بو اوله جقدر . بو اعتقادیمی بر آن انکار ایتدیکم کی »
 « بوندن سوکرده انکار ایتیه جکم . خلفاء اربعه و عشره مبشره نک محبتی قابلمده جایکیدر »
 « و اويله قالا جقدر ابتدایبری سالک اولدیغم دیندن باشقه بر دین چیقارمادم . »
 « و موجود اولمایان یکی بر مذهب اورنایه قویمادم . بنم مذهب رسول اللهک زماننده کی »
 « مذهبدر که قیامتده قدر طوغری اولان مذهبده بودر و بو اوله جقدر . »

« بنم و بنم اتباعکم بنی عباسه طعن ایتکده اولدیغمزه کله لم : مسلمان اولان »
 « و دین و دیانتدن خبری بولنان کیم واردر که اونلره طعن و تشنیع ایتسین ؟ ؟ . اونلر »
 « اويله آدملردر که بدایت و نهایتلری تزویر و تلیس و فسق فجور اوزرینه بنا ایدلشدر . »
 « هر نه قدر بونلرک احوالی بوتون جهانجه معلوم ايسه ده نزد سلطانیده ایه . هجرت اولمق »
 « اوزره اجمالاً سويلیه جکم : (ابومسلم) کی بیک درلومشقتلر ایچنده متبادیاً چالیشوب »
 « (بنی مروان) ک الدن مسلمانلرک ماللرینی و جانلرینی قورتاران و پیغمبرک خاندانی »
 « حقنده روا کوردکلری لغتی - که اصل کندیلری مستحقدر - خاندان پیغمبری »
 « اوزرنده قالدیران آدمی یوق ایتدیلر . و بوتون دنیاده اول حضرتک اولادینی شهید »
 « ایتدیلر . کوشه لرده بو جاقلرده قالان اولادرسول کندیلرندن سیادت لباسنی چیقارمغه »
 « مجبور اوله رق جانلرینی تخلیص ایتدیلر که بونلردن بر فردک بيله شراب ایچمک وزنا »
 « ولواطده بولنمق کی برحالی نه ایشیدلمش ونه ده واقع اولمشدر . حالبو که عباسیلرک اک »
 « عالم و فاضلی اولان (هارون) ک همشیره سی (عباسه) یی کندیسيله برابر شراب »
 « مجلسلرنده بولندیردینی وندماسنی دخی بواننده یانلرینه کیرمکدن منع ایتدیکی مرویدر »
 « حتی (جعفر برمکی) بو قادیله مناسبته بولنمش و بوندن بولونا مشروع حصوله کلش »

« ایدی که (هارون) ک نظرندن تبعید ایدلمش اولان بوچوجنی (هارون) حجه کتیدیکی »
 « آئنده اوراده بولمش و (جعفر) یدده اوراده قتل ایتدیرمش ایدی . [۱] »

« (ابوحنیفه) کبی ارکان دیندن بررکن اولان ذات جلیل القدره یوز قیرباچ ووردیردیلمر . »
 « (حسین منصور حلاج) کبی مقتدایی بردارایتدیلمر . ایشته خلقای راشدین دیدیکک »
 « وایشته قوام ملک و نظام دین و دولت کندیلرله مستحکم اولدیفنی سولیدیکک کیمسه لک »
 « حالی بودر . بونلرک حقنده طعن و تشنیع ایدر ایسه م ویا بونلره قارشو عاصی »
 « اولورسه م انصاف ایت محقیمی دگیم ... »

« داغلی جاهللی اغال ایلر کندیلرخی بعضی کیمسه لری قتله سوق ایتمکده اولدیغ »
 « حقنده کی سوزده کله لم : بصیرت اربابی نرندنه آشکاردرکه جاندن داها عزیز برشی »
 « یوقدر . و هیچ برکیمسه کندی جاننه قیه من . بنم کی اقتدارسز بر آدم بویله ایشلری »
 « یاپدیرمغه ناصل تصدی ایده بیلیم . سزک بنم حقنده ایشتمش اولدیغک سوزلرکی بنده »
 « سزک حقکزرده ایشیدیورم که (خراسان) ده غلامان سلطان (و نظام الملک) ک »
 « منسوبلری و مأمورلر اهالی به برچوق ظلم ایدیورلر ایش و مسلمانیلرک و عباد و زهادک »
 « حریم عصمتیه ال اوزاتیور و بیحجاب قادینلری زوجلرینک اوکنده چکیورلر ایش »
 « و معاملات دیوانیه ده انصافسزلق ایدیورلر ایش و بونلر حقنده کی اهلینک ارکان دولته »
 « رفع ایتدکلری آوازه شکایت دیویلیور ایش !... بلکه بوعدالت ایستیلر ده زیاده »
 « بلیه به گرفتار اولیورلر ایش !... »

« و کذا خدای ملک اولان (نظام الملک) (ابونصر کندری) کبی هیچ برزمانده »
 « هیچ برپادشاهک نائل اوله مامش اولدیفنی بروزیری شهیدایتدی . اورنادن قالدیردی . »
 « و کندیسکی بوکون ظلمه و عوام ایلر اتفاق ایتش برحاله بولنیور . چونکه (خواجه »
 « ابونصر) زماننده اون درهم ویرکو آتیر و بونک جمله سی خزینه به کبرر ایدی . »
 « شیمدی الی درهم آلتنیورسه ده بونک بش درهمی بیلر خزینه به کیرمیور جزئی برمقداری »
 « اطرافنده کیلره ویریور متباقیسنی کندیسک اوغلرینه ، قیزلرینه ، و دامارلرینه صرف »
 « ایدیور . مختلف یرلرده کرچ و جاموره صرف ایلر ضایع ایتمکده اولدیفنی پاره لرده »
 « طالمک معلومیدر . (خواجه ابونصر) کندی اوغل و قزینه هانکی کون بر دینار »

[۱] برمکیلرک (هارون) طرفندن قتل ایدلملری سیاسی اسبابه مبنی ایدی . (عباسه) ایسه
 (جعفر) ک نکاحلی زوجیه سی ایدی . (ابن اثیر تاریخنه مراجعت . ج ۶ ، ص ۶۹ و متعاقب)

« صرف ایتشدرد . نه زمان چامور و تخته به بر پاره و یرمشدرد ؟ .. اهالی به بواحوال »
 « و شرائط تختنده هیچ بر خصوصده نجات امید یوقدر . ا کر بعضی کیمسه لر بوالوب »
 « ترك جان ایدر ویا بو ظلمه دن بر ویا ایکی سنك ظلم و جورینی قالدیریرسه مستبعد دکلدر »

وقت ضرورت چوتما ندکریز دست بکیرد سر شمشیر تیز [۱]

(حسن صباح) ك بر کیمه بی آلدادوب بویه ایشلرده بولنمی نه ممکندر . دنیاده »
 « هانکی ایش واردر که اونا تقدیر آسانی ملحق اولمسن ؟ ... »

« [بودرلو حرکتلری ترك ایدرسه ك ایدرسك . ایتزه سنی خراب ایدرم ..] »
 « بیورمکزه کلنجه : بندن بندگان سلطانك خلاف رأیی اولان حرکتلرک صادر اولمسن »
 « بن الله تعالی به صیغینیم : لیکن خصملم قوتلی اولغله برابر خیاله کچیرمک ایچون هر »
 « درلو حرکتلرده بولندقلرن احوالی سکونتله سلطانه انهارا ایتک اوزره بو کوشه بی (اله موت »
 « قلعه سنی) اله کچیردم و کندی به پناه اتخاذا ایتدم . تا که دشمنلم ایله آکلاشدقدن »
 « صکره درگاه سلطانی به کلهیم . و دیگر بندگانک صیراسنه کچهیم . و دنیا و اخرایه غاند »
 « سعادت طریق لرخی المدن کلدیکی قدر سلطانه کوسترمیم بوقسه بندن بونک غیر بر حرکت »
 « صادر اولورسه وده امر سلطانی به متابعت ایتزایسه م خلقک اوزاقده ویا قینه اولانلری »
 « بانا بحق طعن ایله » کندی پادشاهنه مخالفت ایتدی و [اطیعوا الله واطیعوا الرسول »
 « واولی الامر منکم] سعادتندن بی بهره قالدی .. » دیرلر . و خصملمیمک درگاه »
 « سلطانی ده قیمتلری آرتار . و حقمده داها بر چوق افتارلر اویدیرلر . و بندن دین »
 « و دعوت خصوصده صادر اولمش اولان ایله کلری خلق آره سنده فنا کوسترمک ایچون »
 « سر رشته بولمش اولورلر . و بنم ایی آدمی قنایه چیقاریرلر . بوکون (نظام الملك) کبی »
 « قوتلی بردشمنک وجودینه رغماً سلطانك خدمته کلوب (نظام الملك) ی یوق فرض »
 « ایتسه م بیله (سلطان) ك عباسیلره متابعتی و اونلرک امرلرندن خارجه چیقامامسی حسینیه »

[۱] « اضطرار زماننده قاچه حقیر قالمینجه ، انسان کسکین قلنجی ایله طومغه مجبور اولور .. » بویتک (شیخ سعدی) نک (کستان) نده اولدیغنی بلییورز . (شیخ سعدی) (حسن صباح) دن چوق صکره در . یعنی (حسن صباح) ک بویتی (شیخ سعدی) دن آلمش اولسنك احتمالی یوقدر . بو نقطه بی حل ایتک ایچون (شیخ سعدی) نک بویتی کندیسندن و (حسن صباح) دن اول یاشامش اولان بر شاعر دن آلمش اولدیغنی قبول ایتک ضرورتی واردر .

« بونلرك هر حالده خاطر مبارك سلطانی بنم حقمده تغییر ایدہ جککری و بنم قصدیمہ جانہ »
 « باشلہ چالیشلہ جققلری وده بنی سلطاندن طلب ایدہ جککری محققدر . نتیجہ هر حالده »
 « ای چیقیمیہ جقدر . چونکہ حقمده طلب وقوعنده بن اونلره تسلیم ایدیلہ جک اولورسہم »
 « مروت یولنه کیدلماش اوله جق . . . تسلیم اولنمزسہم اونلرك خلاقلرینه قائل اولان »
 « جاہلار حق سلطانیده زباندرازلق ایدہ جککدر . عباسیلرك بنملہ اولان منازعلری »
 « وعلیمده نہ قدر چالیشدقلری سلطانک معلومیدر . (مصر) ہ کیتدکم وقت آرقہمدن »
 « آدملر کوندریدلر و (مصر) ہ بر جوق مال کوندرہ رک (امیرالجیوش) ہ بانا قصدده »
 « بولنسی ایچون عرض خدمت ایتدیلر . خلیفہ حق و امام مستقر (مستصر بالله) ک »
 « عنایت شاملہ سی اولیہ ایدی اوورطده ہلاک اولقانم محقق ایدی . نہایت بنی (امیرالجیوش) »
 « (فرنگ) ہ نامزد ایتدی . اورایہ کیدوب فرنگ کفارینی دعوت ایتک اوزرہ بنی »
 « تعین ایلدی . فضل الہی ایلہ اوورطہمدن خلاص اولدم . نیجہ سنہلر زحمت و مشقتلر »
 « چکدرک نہایت (عراق) ہ دوشدم . اونلر بنی دائما تعقیب ایدیورلر ایدی . بوکون »
 « ایسہ بورایہ (الہموت) واصل اولدم . وعلوی خلیفہ لرک دعوتی اظہار ایلہ »
 « (طبرستان) و (فہستان) و (جبال) دہ بعضی قلہلر الہ ایتدم . مؤمنلردن »
 « ورفیقار وشیعیلر وعلویلردن بر جوق کیمسہلر زدیمہ کلدیلر . وعباسیلر بندن قورقغہ »
 « باشلادیلر . شو حالده یوقاریدہ عرض ایتدیکم وجہ ایلہ درکاک سلطانی یہ کلدیکم تقدیرده »
 « نتیجہ ای کلیہ جکدر . وبلکہ ایکی طرف آره سندہ محاربہ بی انتاج ایدہ جکدر . بوقایا »
 « باشی حقمده کی سوزہ کلہلم [(الہموت) قلعه سنک برجلری کوکک برجلردن اولسہ »
 « یرہ ایندیریرم] بویوریورسکوزہ بورادہ اوطورائلرك بوقلعه نک اوزون مدت کندی »
 « اللرندن چیقیمیہ جغنہ اعتمادنامہ لری واردہ . وبوخصوص عنایت الہیہیہ متعلق برکیفتدر . »
 « بورادہ بنم حالم بودرکہ : اوزریمہ فرض وسنت اولان موادی اجرا ایدیور و اللہ »
 « وپیغمبردن سلطانک وارکان دولتک طوغری یولہ کللری خصوصندہ دعا ایلایورم . جناب »
 « حقدن اونلره حق دینی نصیب ایتسنی وعباسیلرك فسق وفسادلرینی خلق آره سندن »
 « قالدیرمنی کندیلرینہ میسر ایتسنی تنی ایدیورم . اکر سلطانہ دین و دنیا سعادت یوز »
 « کوسترہ جک اولورسہ (سلطان محمد غازی) [۱] بونلرك دفع وشرلرینی قالدیرمغہ قیام »

[۱] بورادہ (سلطان محمد غازی) عبارہ سندہ کی (محمد) کلہ سی (محمود) کی دہ اوقوع یفتدن بوزاتک کیم اولدیغنی تعین ایدہمدک .

«ایتدییکی و (ترمذ) دن (سیدعلاءالملک خداوند زاده) بی خلافت مقامنه اقعادایتمک »
 «اوزره جلب ایلدیکی کی سلطان ده بوایشه اقدام ایدر . و بیوک ایش اونک الدن ظهورایلر و .
 « اونلرک شرلری اللهک قوللری آره سنده قالدقار . یوقسه بر زمان کلیر که عادل »
 « بر پادشاه قیام ایله بوایتی یاپار و مسلمانلر اونلرک ظلمندن قورتیلور . و السلام علی »
 « من اتبع الهدی . »

*
* *

(حسن صباح) ک - کندیلرینک (بلدة الاقبال) دیدکری - (الله موت) ده استقرارندن
 آرز زمان صوکره (ملکشاه) وفات ایدرک زوجہ سی (تورکان خاتون) دوت یاشنده کی
 اوغلی (محمود) ه تأمین سلطنت ایتک اوزره (ملکشاه) ک وفاتی بر زمان مکتوم
 طوتمش و سراً امرایه بذل اموال ایله بومقصدنی استحصال ایتش ایدی . (ملکشاه) ک
 اک بیوک اوغلی (برکی یارق) بوتاریخده (اصفهان) ده بولیندور ایدی . (تورکان خاتون) ک
 (برکی یارق) ی دردست ایتدیرمک اوزره (اصفهان) ه کوندرمش اولدینی کیسه لر
 (برکی یارق) ی حبس ایتش ایدیلر سده (ملکشاه) ک وفات ایتش اولدینی دویولسی
 اوزرینه کندیبی حبسدن چیقاریلر ق (اصفهان) ده پادشاهانی اعلان ایدلمش وایکی طرف
 آره سنده واقع اولان محاربه ده (تورکان خاتون) طرفی مغلوب اولمشدی . بومغلوبیتندن
 صکره (تورکان خاتون) ایکنجی دفعه تجربه طالع ایتک اوزره مراجعت ایتدیکی (برکی
 یارق) ک دایسی (آذربایجان) والیسی (اسماعیل بن یاقوتی بن داود) ک معاونتیه
 اولان (۴۸۶ ه) ده کی محاربه ده دخی مغلوب اولمش و متعاقباً اوغلی (محمود) ده وفات
 ایدرک (برکی یارق) کسب استقرار ایتش ایدی . ایرتسی سنه یعنی (۴۸۷ ه) ده
 عمومجه سی (تنش) ایله اوغراشمقه مجبور اولان (برکی یارق) متعاقب سنه ده بوتهلکدن
 قورتیلمش ایدی . (۴۸۰ ه) ده قرده شی (سنجر) ی بر اردو ایله (خراسان) ه
 کوندرمش و بورانک اداره سی (سنجر) ه ترک ایتش ایدی . بوتاریخدن ایکی سنه صکره
 (سنجر) ک آنا و بابا بر قردرش (محمد بن ملکشاه) طلب سلطنته قیام ایله قرده شی
 (برکی یارق) ک خطبه سی قطع ایلدی . و (بغداد) ده بونک نامنه خطبه او قونمغه باشلادیسه ده
 عین سنه ده (برکی یارق) وضعیته حاکم اولوب (بغداد) ده کندی نامنه خطبه بی اعاده
 ایتدیردی . فقط عین سنه ده (بغداد) ده ینه (محمد) نامنه خطبه او قونمغه باشلادینی کی

دیگر فردەشی (سنجر) دخی کندیسی اوغراشدیردی . وبوقرە دشلر آره سنده سنه لرجه کونا کون اختلافلر جریان ایلدی .

(برکی یاق) ایله (محمود) ک والدهسی (تورکان خاتون) آره سنده وقوع بولان محاربه لر انساننده باطنیلر (اصفهان) ده طوبلانەرق فعالیتە باشلامشلر و دعوتلرینی اظهار ایلشلرایدی . کندیلرینه مخالفته بولتانلردن بر چوق کیمسه لر قتل ایدەك اهالی آره سنه بویوک بر دهشت القا ایتشلرایدی . هیچ بر کیمسه شهرده بیله منفرداً کز مکە جسارت ایدە میورایدی . وقت معتادنده خانه سنه کلین کیمسه نك باطنیلر طرفندن قتل اولولمش اولدینی جزم اولنەرق عائله سی فریاده باشلایور ایدی . درلو درلو ایلدسانه حیله لر ایله هر کون بش اون کیشینک حیاته ختام ویریورلرایدی . اهالی بولردن انتقام المق اوزره شافعی مذهبی فقهاستندن (جندی) ابوالقاسم (مسعود بن محمود) ک اداره سنده قیام ایدەرك (اصفهان) ده کی باطنیلرک بر چوقلرینی آتشده یاقدیلر .

بونلر (ملکشاه) طرفندن بنا ایدلمش اولان (اصفهان) ک یاننده کی (شاهدز) قلعه سی الده ایتش و یوقاریده (حسن صباح) ک استاذی اولدیفی سویلیدی کمز (عبدالله بن عطاش الطیب) ک اوغلی (احمد بن عطاش) ک باشنه تاج کیدیره ك کندیسی بوقلعه یه رئیس یامیشل ایدی .

(حسن صباح) ک قیز قرده شک اوغلی (ابوالفتح) (اردهن) و مشهور داعیلردن (ابوحزمه الاسکاف) (طنبور) قلعه لرینی الده ایتشلر ایدی .

بونلردن بشقه (قهستان) ، (طبرستان) و سائر محللرده برچوق قلعه لری استیلا ایتش اولان باطنیلر هر طرفده یوللری قطع ایدیور ، انسانلری اولدیریور و اموال و اشیایی غصب و غارت ایدیورلرایدی . بونلر (محمد) ک تحت اطاعتنده اولان (اصفهان) سو باشیسی (سرمن) و (ارغش) و (کوش) گبی اکابر اصرای ده قتل ایتش اولدقلردن (برکی یارق) ی مخاصملری بونلره میل ایله اتهام ایدیورلرایدی . وفي الحقیقه (برکی یارق) قرده شی (محمد) ی مغلوب ایتدکدن صوکره اردو ستنده بونلر چوغالمش و بونک بر چوق عسکرلرینی کندی مذهبلرینه ادخال ایتش ایدیلر . کندیلرینه مخالف اولانلر حیاتلرندن امین دکل ایدیلر . هیچ بر کیمسه خانه سندن اوزرنده زره اولمه دن دیشاری یه چیقمه جه جسارت ایدە میور و اصرایله (برکی یارق) ک یانه زره ایله کیریور ایدیلر . (برکی یارق) کندی علیهنده کی سوزلره ختام ویرمک و امنیت عمومی یی اعاده ایتک ایچون حرکته بونلری کاملاً محو ایتدی .

و بو آره ده بونلردن اولمیان بعضی معصوملر دخی اتهام اولنوب حیاتلرنی غائب ایتدیلر. و حق (بغداد) د. کی نظامیه مدرسه سی مدرسی (کیا الهراسی) [۱] دخی باطنی اولوق اوزره اتهام اولنوب دردست ایدلمش ایدیسه ده صحت اعتقادی و علمده کی علودرجه سی حقه ده کی؛ خلیفه (مستظهر بالله) ک شهادتیه اطلاق ایدلمش ایدی .

(۱۸۹۴ هـ) ده (برکی یارق) ک وفاتند نصکره برادری (محمد) بونلری استیصاله قرار ویره رک (اصفهان) ک یاننده کی (شاهدز) قلعه سندن ایشه باشلادی. و برداغ اوزرینه بنا ایدلمش اولان بو قلعه نك اطرافنی محاصره ایتدی . محصورلر مدافعه و مقاومتک غیرقابل اولدیغنی کوردکلرندن حیلّه استعمالنه قیام ایله : (کندیلرینک اللهه و کتابلره و پیغمبرلره و آخرت کونه ایانلردن و) (محمد - ص ، ع) ک تبلیغاتک حقیقته قائل اولانلردن اولوب یالکیز امامت خصوصنده مخالفتلری اولغله کندیلرله پادشاهک صلح ایتمه نك و عرض ایتدکلری اطاعتی قبول ایلمه نك جواز و عدم جوازنی ، استفتا ایتدیلر. فقهانک اکثریسی بونی جائز کوردیسه ده بعضیلری توقف ایتدیکلندن آره لرنده مناظره قابوسی آچیلدی . و شافعیلردن (ابوالحسن السمنجانی) نك عدم جواز حقه ده کی ایضاحاتی مناظره نی تنور ایتدیسه ده قطعی برنتیجه حاصل اولمادی . و اساساً قلعه لیلرک مقصدلری دخی فقها آره سنده اختلاف چیقاره رق زمان قارامق ایدی . نهایت بونلرک بعضیلری (حسن صباح) ک قلعه سینه و بعضیلری ده دیگر قلعه لره داغیلوق اوزره مساعده آله رق (شاهدز) قلعه سفی تسلیم ایتدیلر . و سکیان کیشیله قلعه ده قالمش اولان رئیسلری (احمد بن عطاش) اوغلیله برابر قتل ایدلدی . و باشلری (بغداد) ه کوندرلدی . زوجیه سی اوزرنده کی نادیده جواهر نفیسه ایله کندیسنی قلعه دن آشاغی آله رق بارجالادی .

(محمد) بوند نصکره (له اموت) صاحبی (حسن صباح) ه عطف اهمیت ایدیور ایدی . یکریمی آلتی سیه قریب برزماندن بری اطرافره کی اهانلنک قادینلرنی اسیر آلتی و ارککلرنی قتل ایتمک صورتیه اجرای ملعتدن کری دورمایان (حسن صباح) اوزرینه (انوشکین) ی کوندردی . (انوشکین) قلعه نی آیلرجه محاصره آلتنه آله رق محصورلری آچلقدن ئولدرمک راده سینه کتیرمش ایدی که (حسن صباح) بوئانده هر آدمه کونده یالکیز بر چوره ک ایله اوچ جویر و ریور ایدی . بوسیوراده (محمد) ک وفاتی وقوع بولمقه قلعه

[۱] (طبرستان) لی اولوب (۴۵۰) ده دوغمش و (۵۰۴) ده (بغداد) ده وفات ایتش ایدی . (نیسابور) ده (امام الحرمین) دن (غزالی) ایله برابر درس آلمش و (غزالی) دن صکره مدرسه نظامیه به مدرس اولمش ایدی .

التهیات مجموعہ سی صایی ۴

فتح ایدلکسزین عسکر عودت ابتدی. (سنجر) دخی (حسن صباح) ی تضییق ایتش ایدیسده (حسن صباح) (سنجر) ک خواصندن برقادینی آله ایدرک بونک واسطه سیله (سنجر) ک اوطوردینی یرک آلتنه بر پچاق صاپلاتدیرمش و کندیسنه : «ا کر محبتکزی قایمده طاشیمسه ایدم بو پچاغی اوطوردیغکیزک یردن داها یوشاق اولان کو کسکیزه صاپلاتدیرمق یره صاپلاتدیرمقدن داها قولای ایدی ... سزک محرم لریکیزک جمله سی بنم المده در. » دییه خبر کوندرمش اولدیغندن (سنجر) قورقش و بعدما کندیسنه قارشو حرکتده بولماش ایدی.

*
* *

یوقاریده سویلدیکمز کی (۴۸۳ هـ) ده (اله موت) ی آله ایتش اولان (حسن صباح) (۵۱۸ هـ) تاریخنده بو قلعه ده وفات ایتدی. تاریک روایتنه نظراً کندیسی زاهدک دعواسنده بولئیورایدی. اوتوزبش سنه دوام ایدن حاکمکی ائناسنده قلعه لرده کیمسه شراب اعمال ایتماش و ایچمماشدر. ایکی اوغلنک شراب ایچهرک زنا ایتش اولدقیری کندیسنه سویلمکله بونلری حد شرعی آلتنده تولدیرمشدر. [اوغلنک برنی (کوهستان) نایبی اولدیرمش اولدینی حقنده کی شبهه یه بناء، دیگرینی شراب ایچهرک قرآنک امرینه مخالف حرکتده بولماش اولدینی ایچون قتل ایتدیکی ده مرویدر.] بو اوتوزبش سنه ظرفنده خانه سنده اعتکاف ایله اصول و فروع دینی یی تأویل ایتک و ظاهر شریعی مختلف درجه لرده باطنه طوغری کوتورمک مقصدیه کتابلر یازمشدر. بو اوزون مدت ائناسنده یالکز ایکی دفعه خانه سندن دیشاری چیقدینی بر دفعه خانه سنک سطحده کوریلدیکی مرویدر. کندیسنه (سیدنا، رئیس، شیخ الجبل) کی عنوانلر و بریایور ایدی که بوصول عنوان ظن عاجزانه مزه کوره کندیسنه غریبلرک و یردیکی عنواندر. تشکیل ایتدیکی دولته (ملاحده اسماعیلیه) دولتی نامی و برلمکله برابر (حشاشیه) دخی دنیلمکده در. [۱]

[۱] فرانسزجه ده کی قصداً و خفیاً آدم تولدیرمک معناسنه کلن assassin مصدرینک (حشاشین) کله سندن آلتدینی و قصدی قاتله ده بوندنطولای assassin دنیلمکده اولدینی سویلتیورسده بونک (عسائین) دن آلتش اولسده وارددر. (ملاحده اسماعیلیه) یه (حشاشین) دنیلمه سی ایسه شرابک حرمتنه بناء بونلرک (حشیش - اسرار) استعمال ایتهلرندن طولای درکه (تلیس ابلیس - ص ۴۰۰) ده کوریلدیکی وجه ایله عین محذوره بناء (صوفیه) دخی حشیش استعمال ایدهرک سرخوش اولیورلایدی. بونلره اسرارک و یردیکی تأثیردن استفاده ایله کندیلیری جنتده عدا ایتدیرمک ایچون (حسن صباح) طرفندن صورت خصوصیه ده (حشیش) ایجریلدیکنی سویلتلر دخی وارددرکه هر هانکی سیله اولورسه اولسون (حشاشین) نامیه معروف اوللری (حشیش) استعمال ایتهلرندنطولایددر.

(حسن صباح) دن صکره وصیقی موجنبجه یرینه کچن (کیا بزرک امید) شریعتیه رعایتکار ایدیهده (حسن صباح) ی امام طانیر واقوال وافعالنه حرمت ایدر ایدی . بونک زماننده اوغلی (کیا محمد بن بزرک امید) امامت دعواسنه قیام ایتدی و (۵۳۲ هـ) ده پدربنک وفاتیله مقام ریاسته کچدی . بونک ده ظاهر شریعتیه رعایت ایتدیکی زمانلر اولور ایدی . یکریمی بش سنه اجرای حکومتن صکره (۵۵۷ هـ) وفات ایله یرینه (خواند حسن بن محمد بن بزرک امید) رئیس اولدی . بو (خواند حسن) دخی پدربنک زمانندن امامت اداسنده بولمش ایدی .

کویاکه : (حسن صباح) (مستنصر علوی) نک اوغلی نزاری برابرنده کتیرمش و بونک (هادی) نامنده براوغلی دنیا به کلش ایدی . (مستنصر علوی نک) حنفیدی اولان بو (هادی) (محمد بن بزرک) ک زوجیه سیله مناسبتنه بولنش و (حسن ثانی) دنیلان (خواند حسن) ده بومناسبتدن حصوله کلش ایدی . [۱]

کرچه بو ادایله کنندیسیک ولدنا مشروع اولدیغی اعتراف ایدیورسده اعتقادلرینه کوره امام حقنده بالعموم منهیاتک مباح اولدیغی دوشونه چک اولورسه ق بو ادعاده بویه یرشانبه اولدیغی آکلارز .

(۵۵۹ هـ) ده فاطمیلر شقو طایمکه باشلانجه بو؛ امامتی بررمضانده عموم باطینلره اعلان ایله منبرینک دوت طرفه قیرمزی ، صاری ، بیاض ، یشیل ، [۲] رنگده دوت سنجاق و کز ایتش ومنبره چیقهرق دین امام دنیان تکلیفاتی قالدیردم و ظاهر شریعتله عملی رفع

[۱] (مستنصر علوی) حیاته ایکن (نزار) ی ولی عهد یامش ایهده یوقاریده ذکر ایدلیدی وجه ایله (امیر الجیوش) ک اوغلی (الافضل) بونی خلع ایله دیگر اوغلی (المستعلی) به بیعت ایله مش و نزار (اسکندریه) قاجش و بوراده کنندیسنه (المصطفی لدین الله) عنوانیه اهالی طرفندن بیعت ایدلش ایدی . (الافضل) ک (اسکندریه) اوزرینه کوندردیکی ایکنچی اردو بونلری مغلوب ایتش و در دست ایدیلن (نزار) (مستعلی) طرفندن اوزرینه دیوار اویلاک صوریه تولىرلشدر . (۴۸۷ هـ) (حسن صباح) ک فرقه سی اولوب (مستعلویه) به مخالف اولان (نزاریه) ایه (نزار) ک (اسکندریه) دن بر قیزک قارنی ایچنده مستراً چیقوب بر جوق یرلری دولاشد قدنصکره (الهموت) . کلدیکی ادما ایدرلر [صبح اعشی ، ج ۱۳ ، ص ۲۳۷] . بونلره کوره برامامک تنصیص و تعین ایتدیکی دیگر امامی خلع ایتک افعال الهیه بی تخطئه ماهیتده تلقی ایدلیدکنندن (نزار) ک امامتی صحیح اولوب (مستعلی) نک امامتی صحیح اولماق لازم کلیر .

[۲] (فاطمیلرک) سنجاقلری صاری رنگده ایدی . [صبح اعشی ، ج ۲۳ ، ص ۲۴۴]

ایلدیم بودور قیامت زمانیدر، « دینه خطاب ایتدکدنصوکره اینهرك اوروجنی بوزمش و جهله سی درلو درلو سفاهت و فضاخنلرده بولمش ایدیلر . (عیدالقیام) نامنی ویردکلی بوکونی کندیلری ایچون مبدأ تاریخ اتخاذیله تاریخ عربنی یی ترك ایتشلر ایدی . کندیسنه بوتاریخندن صکره (خواند) یرینه (خداوند) دینه خطاب ایدیلور . و (علی ذکره السلام) لقیله یاد اولتیور ایدی .

برداشت غل شرع بد تأیید ایزدی
مخدوم روزکار علی ذکره السلام [۱]

بونلرك التنجیلری اولوب [۲] ظاهراً اسلام شریعتنه عودت ایندیکنندن طولانی.

[۱] تأییدات الهیه ایله زمانك رئیسی اولان (علی ذکره السلام) شریعتك غل وغشنی اورتادن.

قالیدردی

[۲] بونلرك بشنجیلری اولان (محمد بن علی ذکره السلام) (امام فخرالدین رازی) یی.

تهدید ایله مجبور سکوت ایتش ایدی .

(خواندمیر) ك (حبیب السیر) نده کورلدیکی وجهه ایله (فخرالدین رازی) نك ارباب حسد طرفندن اسماعیلرك مذهبه صورت خفیه ده سالک اولدیغی اشاعه ایدیلیورایدی - بوندن تبری ایچون برکون (ری) ده کرسی یه چیق-ارق اسماعیلری لوم و تویخه بوغدی . وعلیهلرنده شدتلی بر لسان قوللاندی . (محمد بن علی ذکره السلام) درحال برفدایی کوندردی . بوفدایی طلبه علومدن کپی کورینهرك یدی آئی امامك درسلرینه دوام ایتدی . بوئشاده هپ مترقب فرصت بولینیورایدی . استاذی مطالعه خانه سنده برکون تنهابولورق ایجری کیردی و قاپوی قاپوب اوزرینه هجوم ایله آلتنه آلدی . وخنچری کوکسنه دایادی (رازی) «بانانه یاقتی ایستورسك؟!» دیدی . «کوبه ککدن کوکسکه قدر یاره جنم! .» دیدی . (رازی) «نیچون؟! .» دیدی . فدائی «چونکه علی ملاء الناس اسماعیلری ذم ایتدك» دیدی . استاذ جانه قیامسی ایچون فدائی یه رجا ایتدی . وفی مابعد بونلرك علیهنده بولو مایا جغنی یمین ایله تأمین ایلدی . کفارت و یروب یمیندن قورسیله جغنی سویله ین فدائی یه بو طریقه ده مراجعت اتمیه جکنه یمین ایتدی . بونك اوزرینه فدائی «سنی اولدیرمك ایچون امر آلامش ایدم . یوقسه سنی اولدیرمکده تأخرا یتزدم» دینه امامی براقدی . وکندیسنه (محمد بن علی ذکره السلام) ك سلامی اولوب حاکم مطلق اولق اوزره کندیسنی قلمه یه دعوت ایتدکده اولدیغنی تبلیغ ایتدی . و آحاد ناسك سوزلری اهمیتدن عاری ایه ده کندیسنك سوزلرینك اهمیت عظیمه سی اولدیغندن حقلرنده کف لسان اتمی طلبنده بولندیغنی بیلیدردی . (رازی) قلمه یه کیده میه جکنی سویلیدی . بونك اوزرینه فدائی استاذك اوکته (۳۰۰) دوقه قویدی . و بونك هرسته کندیسنه ویرله جکنی سویلیدی . بووقه دن صکره (امام فخرالدین رازی) بونلرك علیهنده بولمقدن حذر ایله (خلافاً للاسماعلیه) دیمکله اکتفا ایدیور ایدی . طلبه سنندن برینك بوکف لسانك سببی صورمسی اوزرینه بوخنچر تهلکه سنه تلمیحاً «چونکه اونلرك برهان قاطملری واردر» دیمش اولمی نه قدر ظریفدر! . . .

(نومسلمان) نامی آلان (خواند جلال‌الدین حسن) ک رجاسیله (قزوين) دن کلان علما (حسن صباح) ک و دیگر ملاحده نك کتابلرینی کتبخانه لردن آلهرق یاقشلردی [۱].
 گاه دیانت پرده سی آلتنده تستر وگاه اک چیرکین و چیلغین حرکتلرایله بریجق عصر دن زیاده اساسات دینییه قارشو تجاوزلرده بولنان (ملاحده اسماعیلیه) نك نهایت (۶۵۴ هـ) ده (هلاکو) طرفدن حکومتلرینه ختام و یریلوب برآی ظرفنده (اله موت) کبی مستحکم قلعه لرندن الی مستحکم قلعه لری هدم ایدلدی . وصوک حکمدارلری اولان (رکن‌الدین خاورشاه) (منکوخان) ک امریله قتل اولندی .

دارالفنون الیهیات فاکولته سی کلام تاریخی مدرسی

محمد شرف‌العبدیه

[۱] بو کتابلر (اله موت) ک انشای تخریبنده تکرار بولمیش اولدیغندن یاقیلان کتابلرک قوییه لری الیندقدن صوکر ا بانیلمش اولدقلری اکلاشله قده در .

ذیل

« (ابو محمد عیدالله المهدی) نك (ابو طاهر قرمطی) ۛ یازدینی جواب »
ان اعجب العجب ارسالك بكتبك الینا مهنیاً بما ارتكبت فی بلد الله الامین من انتهاك حرمة
بیت الله الحرام الذی لم یزل محترماً فی الجاهلیة والاسلام وسفكت فیہ دماء المسلمین وقتكت
بالحیاج والمعتمرین وتعدیت وتجرأت علی بیت الله تعالی وقلعت الحجر الاسود الذی هو یمین الله
فی ارضه یصافح به عباده وحملته الی منزلك ورحوت ان اشكرک علی ذلك فلعنك الله ثم لعنك الله
والسلام علی من سلم المسلمون من لسانه ویده وقدم من یومه ما ینجوبه فی غده .

« (ملکشاہ) ك (حسن صباح) ۛ یازدینی حکم ایله (حسن صباح) ك بو حکمه جوابی »

« عیناً »

بسم الله الرحمن الرحيم

صورت حکمی که سلطان ملکشاہ بحسن صباح نوشته

حسن صباح بدانده که بسمع هایون ماچنان رسیده که تودین وملت نوییدا کرده و مردم
میفری و بروالی روزگار بیرون می آوری و بعض مردم جهال جبالی را برخود جمع کرده
سخنان ملام طبع ایشان میگوئی تا ایشان میروند و مردم را بکار د میزنند و برخلفاء اسلام که
قوای ملک وملت و نظام دین و دولت بدیشان مستحکمست طعن میکنی باید که ازین ضلالت
برگردی و مسلمان شوی والا لشکرهای بسیار تعیین فرموده ایم موقوف بامدن تو .
باجواب زنهار زنهار که خود را درین ورطه بلانہ اندازی و برجان خود و متابعان خود
رحم کنی و باستحکام قلعه مغرور نشوی و حقیقت دانی که اگر قلعه تو که قلعه الموتست
برج از بروج آسمان باشد بعنایت ایزد سبحانه و تعالی بخاک سیاه یکسان کنم و هواعالم بالصواب

« جواب حسن صباح »

زندگانی سلطان جهانگیر درداد کستری و رعیت پروری دراز باد . بعدما : از درگاه
سلطان بمن بنده که ساکن قلعه الموت خطاب فرموده بودند که بسمع هایون ماچنان رسانیدم

اند که تو که حسن صباحی دین و ملت نو پیدا کرده و مردم میفریبی و بروالی روزگار بیرون می آوری و بعض مردم جهال جبالی را بر خود جمع کرده و سخنان ملائیم ایشان میکوئی تا ایشان میروند و مرد مرابی محابا بکار میزنند و برخلفاء عباس که خلفاء اسلامند و قوام ملکه و ملت و نظام دین و دولت بدیشان محکمست طعن میکنی باید که ازین ضلالت برگردی و مسلمان شوی والا لشکرها تعیین فرموده ایم موقوف بامدن تو با جواب تو زنهار زنهار زنهار که بر جان خود و متابعان خود رحم کنی و خود را و متابعان خود را در ورطه بلانه اندازی و باستحکام قلعه مغرور نشوی و حقیقت دانی که اگر قلعه تو که قلعه الموتست بر جی از بروج آسمان باشد بعنایت ایزد تعالی ما خاک سیاه یکسان کنم .

چون صدر کبیر ضیاء الدین خاقان بدین گوشه رسید و مثال سلطانی رسانید مورد آزار عظیم داشتم و مثال سلطان را رجشم نهادم و بدین که سلطان ابن کینه بنده را یاد فرموده سر مفاخرت بایوان کیوان رسانیده . اکنون برخی از اعتقاد و احوال خود باز مینایم و امید میدارم که احوال من بندگان درگاه سلطان اصفا فرمایند و در آن باب فکری نمایند و در کار من با ارکان دوات که خصمی ایشان بامن سلطان را معلومست تخصیص نظام الملک مشورت نفرمایند بعد از آن آنچه رأی جهان آرای سلطان را از سخنان من در دل قرار گیرد و تحقیق پیوندد بر آن مزیدی و ازان کریزی نباشد .

من که حسن ؛ اگر ازان بکردم از دین مسلمانی برگشته باشم و برخدای تعالی و پیغمبر حق عاصی شده باشم . و اما اگر سلطان بامن و درکار من بسخن خصمان بعنایت شود هر آینه مرا نیز اندیشه کار خویش باید کرد چرا که خصم قوی حق را در محل باطل قرار تواند داشت و باطل را موضع حق تواند نشاند و این چنین بسیار کرده اند و در حق این بنده این حال واقع شد شاید که برای سلطان این حال پوشیده مانده باشد . حال این بنده اینست که پدرم مردی بود مسلمان بر مذهب امام شافعی . چون این بنده بچهار سالگی رسیده ام مرا بمکتب فرستاد و تحصیل علوم مشغول شدم و من از ایام چهار سالگی تا عنوان چهارده سالگی بر انواع علوم ماهر گشتم خاصه در علم قرآن و حدیث و بعد از آن در دین پیدا شد و در کتب امام شافعی در فضیلت فرزندان پیغمبر صلوات الله علیه و علیهم و امامت ایشان روایت بسیار یافتیم . خاطر من بدان طرف میل نمود و دائم در جستجوی امام وقت بودم تا کار من بواسطه تکلیف حکام روزگار بدان رسید که در میان کارهای دنیا که خلاق آنرا بزرگ میشمرند افتادم و ازان هوس مرا صد دین فراموش گشت و تمام دل بر کار دنیا و خدمت

مخلوق نهادم و کار خالق بایس پشت کردم . حق تعالی آنکار را از من نپسندید بد خصمان بر من
کاشت تا مرا با اضطراب از ان کاریرون انداختند و من گریزان شدم و در شهرها و بیابانها می گشتم
و خلاف و زحمت هر چه تمامتر بمن میرسید چنانچه برای سلطان پوشیده نمانده باشد احوال
من و نظام الملک . حق تعالی مرا بسلامت از ان ورطه بیرون آورد دانستم که دل بر کار مخلوق
نهادن و کار خالق بایس پشت کردن جز این ثمره ندهد . مردانم و بطلب دین و کار آخرت
بر خواستم و از ری ببغداد شدم و مدتی آنجا مقام داشتم و احوال و اوضاع آنجا باز دانستم
تفحص حال خلفاء و پیشوایان دین مسلمانان کردم . خلفاء عباسی را از مرتبه شرف و رفعت
و مسلمانی بیرون یافتم . چنانچه دانستم که اگر بنیاد مسلمانی و دینداری بر امامت و خلافت
ایشان باشد کفر و زندقه از ان دین بهتر باشد و از بغداد بمصر شدم و خلیفه بحق و امام مستقر
آنجا بود تفتیش و تفحص احوال کردم خلافت او از خلافت عباسیان و امامت او از امامت
ایشان بحق تر و راست تر دانستم . بدو اقرار آوردم و از خلافت عباسیان بکل الوجوه بزار
شدم . بعد ما خلفاء عباسی از احوال من واقف شدند و در طلب بنده کسی فرستادند تا مرا
در راه بگیرند . حق تعالی مرا از ان ورطه خلاص داد بسلامت بمصر رسیدم . بعد از ان خلفاء
عباسی سه استر و از زربه امیر الجیوش که امیر عساکر مصر بود فرستادند و مالهای دیگر پذیر
فتند که حسن صباح را با سر او را بفرست چون عنایت المستنصر بالله خلیفه بحق و امام مستقرست
شامل حال بنده بود از ان ورطه خلاص شده چون خلفاء عباس امیر الجیوش را بر من اغایده
بودند مرا تا مرد فرنگ کرده بروم و کفار فرنگ را دعوت کنم . آن احوال را بسمع مبارک
امام رسید مرا دینا خویش گرفت و بعد از ان منشور داد فرمودند که بدانچه دانم و توانم
مسلمانان را بارام راست آورم و از امامت خلفاء مصر و حقیقت ایشان بیساکاهانم . و اگر
سلطان را سعادت اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم در طالع باشد هر آینه از سخن
من نکند و و هیچ چنانچه سلطان غازی محمود سبکتکین بدفع و قمع ایشان برخاست برخیزد
و شرایشان از میان مسلمانان کفایت کند و الا روز کاری آید که کسی آن کار کند و آن ثواب
خخیره نهد . دیگر آنچه فرموده بودند که دین و ملت نو پیدا کرده نعوذ بالله که من که حسنم
دین و ملت نو پیدا کنم . این دین که من دارم در وقت رسول علیه السلام صحابه را همین دین
بود و تا قیامت دین و مذهب راست اینست و خواهد بود اکنون دین من دین مسلمانست
اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً رسول الله

مرا بدینا و کار او التفاتی نیست این کار که میکنم و گفتگوی که دارم خالصاً از برای دین

حق میکنم . و اعتقاد من اینست که فرزندان پیغمبر بخلاف پدر خود از آل عباس بعد ما که فرزندان عباس مردمان نیکو زندگانی باشند لایقتر و برحقتر باشند و تو که سلطان ملکشاهی اگر روا داری که بعد ازین زحمت و مشقت که بتو رسیده و سه کرة از اقصای مشرق تا اقصای مغرب و از مجاری قطب شمالی تا باقصای قطب جنوبی لشکر کشیده و مملکت بدست آورده . امروز این مملکت در دست پسران ملک قاورد باشد و پسران تو در کردجهان هر کجا از ایشان خبری یابند ایشانرا بادت می آرند و بقتل میرسانند خلافت ایشان نیز روا باید داشت فکیف که آل عباس کسانی اند که آنچه از فساد ایشان مشاهده کرده ایم همه خواهیم گفت . در هیچ دین و ملت هرگز هیچ کس روا نداشته و ندارد . اگر کسانی باشند که از حال ایشان واقف نبود و بدیشان اعتقاد کنند و خلافت ایشانرا حق دانند . من که از کار و حال ایشان واقف شده ام چگونه روا دارم و ایشانرا حق دانم و اگر حضرت سلطان بعد ازین برین حال واقف شود و بدفع ایشان برنجیزد و شرایشان از میان مسلمان کفایت نکند تمیدام که تادر قیامت در وقت سؤال چگونه جواب دهد و نجات چگونه باشد . تا بوده ام دین من آن بوده و تا باشم این خواهد بود و انکار این کار نداشته ام و ندارم و خلفاء اربعه و عشره مبشره را بیک و دوستداری ایشان در دل من مثبت بوده و هست و خواهد بود و هیچ دین پیدا نکرده ام که نداشته ام و مذهب نهاده ام که پیش از آن نبوده است این مذهب که من دارم در وقت رسول علیه السلام مذهب این بوده است و تاقیامت مذهب راست این خواهد بود . آمدم بر سر این سخن که من و اتباع من بر بنی عباس طعنی کرده ایم . هر کس که مسلمان باشد و از دین و دیانت او را آگاهی باشد چگونه طعن و تشنیع نکند بر قومی که بدایت و نهایت ایشان بر تزویر و تدلیس و فسق و فجور و فساد بوده و هست و خواهد بود . هر چند واقعات و احوال ایشان بر همه جهان روشنست اما بر سبیل اجمال میگویم تا مرا بر حضرت سلطان حجت باشد . اول از کار ابو مسلم که انجمن مردی که چندان کوشش نمود و زحمت کشید تا دست استیلای ظلمه بنی مروان از (فرق ؟) دماء و اخذ اموال مسلمانان کوتاه کرد و لغتی که لایق حال ایشان بود برخاندان پاک پیغمبر علیه السلام در اکتاف و اطراف عالم میکردند بر انداخت . و در تمام عالم فرزندان آن حضرت شهید میکردند . و جمعی در کوشها و ویرانها که بمانند خود را از لباس سیادت بیرون کشیدند تا جان بکنار انداختند و نشنودیم و نبوده اند و نیستند یکی که بر شرب مدام و زنا و اغلام

نجات نیست . و اگر بعضی از سراضطرار ترك جان خود بگویند و یا رفع جور یکی یادو ازین ظلمه کنند دور نباشد

وقت ضرورت چونماند کریز دست بگیرد سر شمشیرتیز

حسن صباحرا چنین قضایا که کسرا فریبید چه کار و کدام کار خود در دنیا بوقوع آید که نه تقدیر آسمانی بر آن ملحق گشته باشد ۱۲۰۰ .

فاما ان که فرموده اند که : اگر ترك این نوع کند و الا بخراشی او اشارت فرمایم اعوذ بالله که ازمَن که چنین کاری شود که خلاف رأی بندگان سلطان باشد . فاما چون خصمان قوی هستند و در طلب این بنده بهمه نوع کوشش میکنند بحیله این گوشه بدست آوردم و پناه خود کرده که بساکتی احوال خود انهاء سلطان گردانم و بعد ازان که فراغت از کار خصمان بحاصل آید رو بدرگاه سلطان آورم و در سلاک باقی بندگان منخرط شوم و آنچه بدست من بر آید در بهبود کار دنیا و پس افتاد کار آخرت سلطانرا بگویم والا که از خلاف این صادر شود و متابعت امر سلطان ننکنم مراد در دنیا سر زنش بود و از دور و نزدیک خلایق را بر من طعن برسد و گویند خلاف والی خود کرد و از سعادت اطیعوا الله و اطیعوا الرسول واولی الامر منکم بی بهره ماند و خصمان مرا بدرگاه سلطان آبرو و حرمت افزایش دهد . و در من افترا چیزها کنند که ازان بی علم باشم و هر نیکوئی که ازمَن در حق دین و دعوت صادر شود ببدی در میان مردم شهرت دهند و نام نیک مرا بدهند . و اگر من با وجود خصمی نظام الملک بخد متکاری سلطان پیش آیم و دل از کار نظام الملک فارغ دارم چون سلطانرا متابعت عباسیان می باید کرد و از فرمان ایشان کریز و چاره نباشد و منازعت ایشان با من سلطانرا معلومست و آنکه در حق من چه سعی میکردند تا در آن وقت که بمصر می رفتم مرا بدست آرند . و بعد ازان در راه عقیب من مال بسیار بمصر فرستادند و امیر الجیوش را خدمتکاری کردند تا قصد من کند اگر عنایت مستنصر بالله خلیفه بحق و امام مستقر شامل حال بنده نبودی در آن ورطه فرو رفته می و آخر بان رسید که امیر الجیوش مرا بفرنك نامزد کرد که بدینجا روم و کفار فرنکرا دعوت کنم بفضل حق تعالی ازان ورطه هم خلاصی یافتم . بعد از زحمت و مشقت بسیار که در چند سال بمن رسید بعراق افتادم و ایشان در طلب من همچنان سعی میکردند که تا امروز که بدین مقام رسیدم و دعوت خلفاء علوی ظاهر کردم و چند دستگاه در طبرستان و قهستان و جبال بدست آوردم و مردم بسیار

مشغول بودند و قریب بدین روز فساد ایشان بجای رسید که هارو ترا که افضل و اعلم ایشان بود میگویند که خواهر خود عباسه را در مجلس شراب با خود حاضر میکرد و ندماء خود را از دخول آن مجلس مانع نمی آمد. تا جعفر برمکی که یکی از مقیمان مجلس او بود با خواهر او فساد کرد و او را از او پسری شد و پسرا و را از هارون نهان کردند تا در سال که هارون بحج رفت پسرا آنجا بدید و جعفر را آنجا بکشت [۱]. دیگر بزرگی چون بوخنیفه کوفی را که رکبی بود از ارکان مسلمانی بفرمود تا صد تازیانه زدند. و چون حسین منصور حلاج مقتدایی را بر دلد کشیدند. ایشان خلفاء راشدین ارکان مسلمانی که قوام ملک و ملت و نظام دین دولت بدیشان مستحکمست. اگر من؟ یا غیری در حق ایشان طعن کنم یاد را ایشان عاصی شوم انصاف باید داد که بحق باشیم یا مبطل؟ ۱۰۰.

رسید کار بدینجا که: جهال جبالی را فریفته ام تا دد قصد خون کسان میشوند. این معنی بر اصحاب بصیرت روشنست که هیچ چیز از جان شیرینتر نیست و هر کس از سر جان بر نخیزد خاصه بسخن چون من کم بضاعتی و کی تواند بود که من متصدی چنین کاری شوم. فاما من نیز شنیده ام که از حدود خراسان جمعی از غلامان ساطانی و کاشکان نظامی و ارباب معاملات از طریق که بیشتر ازین در میان مسلمانان رسم و عادت بوده منحرف گشته اند و بعضی بعورات مسلمانان و حرم زهاد و عباد دست درازی میکنند و بی محابا زنارا در حضور شوهران میکشند. و بعضی در باب معاملات دیوانی نا انصافی میکنند و هر چند مردم صاحب واقعه مستغاث بارکان دولت می برند بغور نمی رسند بلکه بلا بر داد خواه زیادت میشود. و نظام الملك که کدخدای ملکست چون خواجه ابونصر کندری را که در هیچ عهدی در پیش هیچ پادشاهی جهان کتخدایی پای در میان ملک کار نهاده در مال سلطان تصرف میکند او را شهید کرد و از میان برداشت و امروز ظلمه و عوام را با خود همدست کرده از جهت آن که در وقت خواجه ابونصر دردم می گرفت و بخزان میرسانید و او پنجاه دردم میکرد و ازین پنجاه دردم پنج دردم پیش درگاه سلطان نمی کند و محقری بموئنان که نمککارا و اند باز میکند و باقی بخرج پسران و دختران و دامادان خود صرف میکند. آنچه بعمارت خشت و کل بر اطراف عالم ضایع میکند خود اظهر من الشمسست. کجا بود خواجه ابونصر را پسر و دختر کدام روز يك دينار صرف چوب و کل کرد. و مردم روزگار را در چنین عجز و فروماندگی هیچ باب امید

از مؤمنان و رفیقان و شیعیان علویان برمن جمع شدند و عباسیان بهمه نوع ازمن خائف و ترسانند هر آینه خاطر مبارك سلطانرا برمن متغیر گردانند و در قصد نقصان من بجان کوشند و ممکن که مرا از سلطان طلب دارند آن هنگام معلوم نیست که کار چه گونه باشد. هر گونه که دست دهد از شتعی خالی نباشد اگر سلطان اجابت ایشان (برزنها ؟) ایفانکرده باشد در مذهب مروت معذور نباشد. و اگر اجابت التماس نکنند بعضی از جهال که بخلافت ایشان میگویند زبان تشنیع بر سلطان دراز کنند که غاشیه بردوش انداختن و در سراسپ پیاده رفتن چه بود و نادادن حسن صباح چه ؟!.. و یحتمل که میان جانبین بمکاوحت انجامد و نتوان دانست تا آخر چه آید ؟... اما حدیث این سرسنگ که فرموده اند که قلعه الموت برچی از بروج آسمان باشد بر زمین آورم. درین معنی مقیمان این سرسنگ را بر محق رور کار و ثوقی هست که بمدتهای دراز از دست ایشان بیرون نخواهد رفت کار آن تعلق بعنایت الله دارد و حال من درین گوشه نشسته ام و آنچه برمن فرض و سنت گردانیده اند بجای آورم و از خدا و از پیغمبر میخواهم تا سلطان و ارکان دولت او براه راست آیند و خدای تعالی ایشانرا دین حق روزی گرداند و فساد و فسق عباسیانرا از میان خلق بردارد و اگر سلطانرا سعادت دین و دنیا همراه باشد همچنانکه سلطان محمود غازی رحمه الله بر این کار آمد و بدفع و شر ایشان برخواسته و از ترمذ سید علاء الملک خداوند زاده بیاورد تا بخلافت بنشانند سلطان نیز بدین کار برخیزد و این کار بزرگ بدست او بر آید و کفایت شود و شر ایشان از میان بندگان خدا کم گردد و الا روزکاری باشد که پادشاه عادل با روی کار آید و این کار کند و مسلمانان از جور ایشان برهند و السلام علی من اتبع الهدی .

